

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩ 1876

Εραθευθέν υπό του έν Παρισίοις Συλλόγου προς ενίσχυσιν τών έλληνικών σπουδών,
άξιωθέν άργυρού μεταλλίου έν τή Έκθέσει τής
Α' Ολυμπιάδος και χαλκού έν τή Παγκοσμίω Έκθέσει του 1889.

Τιμή συνδρομής έτησίως και προπληρωτέας: Διά τό Έσωτερικόν φρ. 8
διά τό Έξωτερικόν φρ. γρ. 10. — Τιμή φύλλου: Διά τό Έσωτερικόν
φρ. 0,20 διά τό Έξωτερικόν φρ. γρ. 0,20.

Διά καταχωρήσεις άγγελιών έν τή τελευταία σελίδι κτλ. γίνονται ιδιαίτερα
συμφωνία. — Γραφεΐον: όδός Νομισματοκοπείου άριθ. 7 παρά τήν
Διεύθυνσιν τής Αστυνομίας.

1895.

Έν Αθήναις, 5 Φεβρουαρίου.

Άριθ. 6.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Η ΜΑΓΙΣΣΑ

Α'.

Ήτανε νυχτιά πειό μαύρη από τόν Άδην
Βαρυχειμωνιά έπάγωνε τή χώρα,
Χιόνι έπεφτε μέσ' 'στό βαθύ σκοτάδι
Και μεσάνυχτα εσήμανεν ή ώρα...
Έδασίλευε 'δάν χάρος ύπνος, κρύο,
Σιωπή βαθεία 'δάν μέσα σέ φορείο.
Δέν ακούγεται φωνή, πνοή καρμιά,
Όλα ήτανε νεκρά, βουδιά και κρύα.
Έτσι έναν καιρό—πρίν του καιρού άκόμα,—
Θάταν σκοτεινοί κ' οι κόσμοι πρίν φανούνε
Πρίν επάνω τους Θεού φυσήσει στόμα
Κ' εβγουνε 'στό φώς, 'πού νά μην είχαν βγούνε!

Β'.

Ήτην γω νιά κοντά, εις ένα μικρό δώμα,
Ποιητής χλωμός, νεύς άμοιρος κοιμάται
Έκλαψε πολύ πρίν κοιμηθῆ άκόμα,
Ήλην 'ετόν ύπνο του ξεχνῶ και δέν θυμάται,
Νάδιν' ό Θεός ποτέ νά μη ξεπνήσει,
Και τόν ύπνον του ό άλλος νά κρατήσει,
Ό άξύπνητος, 'πού σταματῶ τό χρόνο,
Όλα, τό Θεό, άκόμη και τόν πόνο...

4 Τά σήμερα δημοσιευόμενα ποιήματα του Άγγιλλέως Παρά-
σγου έτοιμαγεθησαν εξ αυτογράφου του ποιητού, ως ανέκδοτα,
υπό του ίδιου δοθέντα πρό καιρού εις τήν «Εικονογραφημένην Έ-
στίαν» προς δημοσίευσιν. Αν έν τῷ μεταξύ έδημοσιεύθη κανέν τού-
των εις άλλο φύλλον υπό του ποιητού, άγνωστῶς. Σ. τ. Δ.

A. Παρσεύος

Έγεννήθη έν Ναυπλίῳ τῷ 1833.

Άπέθανεν έν Αθήναις τῷ 1895.

Τίποτε, Θεέ, απ' όλα τα καλά Σου,
Πειό καλλίτερο του Ύπνου δεν έβάνη
'Όχι κι' απ' αυτόν ακόμα, ή καρδιά Σου
Σπλαγγχνικότερο το Χάρο έχει κάνει!
'Αχ, ό νεύος αυτός, 'πού κείτεται θλιμμένος
Θενά ήτανε για τη χαρά πλασμένος,
'Αν έσμιγε μια δύσεχτην ήμερα,
Κόρη Μάγισσας και Μάγου θυγατέρα.
Είχε γεννηθή 'σάν ρόδο τον 'Απρίλ
Γλυκοχάραγμα, επάνω σε τριφύλλι
'Επεφτε δροσιά, έτρέχανε θυάκια
Κι' ανατέλλανε μαζή 'σάν αδελφάκια
'Απ' τη μια μεριά εκείνος... κι' απ' την άλλη
Φως ανέφελο, τό φως του χρυσομάλλη.
Και πρωτόπνευσε άγέρι από λουλουδία
Και πρωτάκουσε των άπιδονιών τραγούδια.
'Σαν μανούλα του τον 'προίκινεν ή μοίρα'
'Ζούσε με άνθους και την άγνή του λύρα,
Με τον ούρανό 'πού είχε 'στην καρδιά του,
Με τό δάσος του και με τή θνερά του,
Κι' αγαπούσε... — πλάν αυτό τό λένε μόνο,
'Όσοι έρωτος ποτέ δεν είχαν πόνο.'
'Όχι, έλάτρευε' πλάν μήτε, προσκυνούσε'
Δέν αγάπαε εκείνος' άγαπούσε!
'Αγαπούσε, ναί πλάν όχι καθώς άλλοι,
Κόρη από τη γή, νεράιδας κρύα κάλλη.
'Όχι, έμάζωξε από την πλάση όλα'
'Ό,τι όμορφο' και ό,τι έμοσχοδόλα'
Χαμογέλασμα απ' τής αυγής τά χείλη,
Ούρανού δροσιά, τριαντάφυλλο τ' 'Απρίλ,
Κύματος άφρό, άκτιν' από την πουλία
Και τή έσμιζε με χιονισμένα φύδια
Με θωμού φωτιά, μ' άγέρι μυρωμένο
Και με μενεξέ άκτινοφιλημένο,
Κ' έπλάσε μ' αυτά, με τό 'δικό του χέρι,
Τήν αγάπη του, τής νεότης του τό τέρι!

Γ'.

Κ' έζη 'σάν δροσιά μες' σ' άνθη μυρωμένα,
Με την άπλαστη, καρδιόπλαστη παρθένα
'Σ ένα όνειρο... αυτήν είχε ζωή του
Και την 'ήυλαγε βαθειά μες' στή ψυχή του.
'Ητονε γλυκειά παράξενη λατρεία'
Κόρη άνύπαρκτη έλάτρευε με πόνο
Ζωντανή κορδιά μ' αγάπη ούρανια'
Αυτήν έδλεπε νύχτα και μέρα μόνο'
Τι παράξενο! ήτον σκιά 'μπροστά του
Κάθε ζωντανή κι' έξούσε ή σκιά του...
Πλάν κι' ή άφαντη 'πού έπλάσε παρθένα
Κι' όνειρευόνταν με 'μάτια άνοιγμένα,
Τόν έλάτρευε κι' αυτή, τον αγαπούσε,
'Στήν αγάπη του ποτέ δεν άπιστούσε...
Τήν εκύτταζε σ' άκτιν' άργυρωμένη
Και την άκουγε τ' άπδόνι σάν λαλούσε'
Τήν άγκάλιαζε σε μύρτο άνθισμένη
Και σάν έδινε φτωχού την έφιλούσε...
Δέν χωρίζονταν και σάν άπεκοιμάτο'
Του την έφεραν τή όνειρά του πάλι,
Τήν αντίμονε εις τό λιβάδι κάτω,
'Στό 'ψηλό βουνό, 'στό έρμησ άκρογιάλι'
Και καμιά φορά σάν έθυνε ή 'μέρα,
'Ανταμώνανε 'στό κοιμητήρι 'πέρα!
'Όμως μίαν αυγή, αυγή καταραμένη,
'Η άγία του έβάνη έρωμένη'
Πλάν δεν ήτανε όνειρου πλέον πλάνη
Κόρη ζωντανή 'στά 'μάτια του έβάνη'
Τόνειρό του, ναί, αλλά με σάρκα κ' αίμα'
Μπρός σε λυγαριά εκάθονταν, 'στό ρέμμα'
Είχε 'στά μαλλιά τής νύχτας τό σκοτάδι
Και 'στό μέτωπο γλυκειάν αυγή τ' άπρίλι,
Φως εις τή 'ματιά, έπλάν φως από τον 'Αδν,

Και τριαντάφυλλο μισόκλειστο 'στά χείλη.
Λάμψη σκέπαζε τά κάλλη τ' άνθούρα της,
Πλάν έφαίνονταν κι' αυτή κ' ή όμορφιά της...
'Όμως όμορφιά πού πόνο 'προξενούσε'
'Σ' άποτύφλωνε κ' έδίπλαζε τό φως σου'
Σούπερνε τό νού κι' όπίσω 'στών γυρνούσε,
Σούδινε ζωή και ήτον θανάτός σου.

Δ'.

Μάζωνε άνθους μέσα 'στό ρέμμα μόνη
Κ' έτραγούδαε τής άνοιξης τά κάλλη,
'Άλλοτε αυτή και άλλοτε τ' άπδόνι'
'Ηταν δύο φωναίς και μία ήτο πάλι...
'Αχ, τον έδεσε άλύπητα ή μοίρα!
'Αίγο 'πέρασε κ' ή άργυρή του λύρα
'Εσυντρόφευε τής κόρης τό τραγούδι...
Με φαρμακερό έδένετο λουλουδι
Παραδείσου άνθος... κι' άλλαζαν δακτυλίδι,
'Άστρο με φωτιά, άπδόνι με τό 'φειδι.
'Αγαπήθηκαν' ό νεύος την έπροσκύνα,
'Σαν βωμό Θεού, 'σάν Παναγιάς άκτίνα,
Μ' έκστασι τρελλή πλάν και κρυφή κι' όδύνη'
'Σάν... άλλ' όμως 'σάν δεν 'βρίσκονταν για 'κείνη!
Για τής Μάγισσας την κόρη μόνο έξούσε
Κ' έδροσίεζο σ' άγνώριστα πελάη'
Πλάν κ' ή Λυγερή κι' αυτή τον αγαπούσε,
'Όπως τή ζωή ό Χάρος αγάπαε...
'Όπως ή φωτιά τή δάση σάν άνάδει
Και ή θάλασσα πού πνίγει τό καράδι!
Χάρος ήτανε γι' αυτόν, φωτιά και κύμα'
Πλάν δροσιάς φωτιά, ζωή, πλάν μες' 'στό μνήμα.
Με άθάνατο φαρμάκι τον 'κερνούσε'
Τον έ'πέβαινε και τον έλαχταρούσε'
'Ηταν δάγκαμα φειδιού τό φίλημά της,
'Ηταν άβυσσός φωτιάς τ' άγκάλιασμά της.

Ε'.

Κ' είχαν μια ψυχή σε δυό κορμιά, μια γνώμη'
Τέρι 'σάν κι' αυτό 'στών κόσμο δεν έβάνη'
Χρόνος 'πέρασε' πλάν 'πέρασεν άκόμη
Και του ποιητού τό μάγεμα κ' ή πλάνη...
Είδεν εξαφνα την άγια Τράπεζά του
Μπρός του θρύμματα γυναικα τή θεά του'
Του όνειρου του δεν ήτο πλέον κόρη
Που στών ούρανό και 'στάστρα έθεώρει'
'Αχ, δεν ήτανε ή κόρη άγιασμένη,
'Η πανάχραντη, άφρόχυτη παρθένα'
'Ήρε για δροσιά Λαίδη κολασμένη
Και για χερουβειμ τής μάγισσας τή γέννα!
'Σάν έξύπνησε από τό βυθισμό του,
'Εθυμάθηκε τό πρώτο τ' όνειρό του
Κ' εκλαψε πολύ, ή δροσερή μορφή του
'Εκτιρίνισε' νυχτώθικ' ή αυγή του'
Τούπεσ' ό άνθος κι' άπόμεινε τ' άγκάθι
Κι' από τή λύρα του ή έμπνευσίς εκάθη!

ΣΤ'.

'Αχ, είνε σκληρό με την καρδιά εκείνου,
Κόρη ν' αγάπης, κόρη κιτριάς και κρίνου
Και αντί άνθού ναύρης άγκάθι εμπρός σου!
Είνε κόλασις άγνώριστη ακόμα,
Ν' αγάπης Θεό και νάνε ό Θεός σου
Σάρκα και σείσμος σε φλογισμένο στρώμα...
'Όσοι 'ξέρουνε τον ξένο τούτο πόνο,
Τή ζωή του νειού, αυτοί γνωρίζουν μόνο'
Είχε 'στην καρδιά βαθειά για 'κείνη θλίψη'
'Όχι έρωτα, όχι αγάπη' τύψη
Τύψη κ' έλεος, μετάνοια, όδύνη
Και άποστροφή κι' άγγελου καλωσύνη...
Και την έφευγε κι' άποπλανάτο μόνος,
Μέσ' σε βεμματιάς ήμερα, νύχτα, δειλν'
Πλάν τον γύριζε έλέους 'πίσω πόνος,

Με μαρτυρικό χαμόγελο 'στά χείλη.
'Η εύγενική τής εκρυβε ψυχή του.
Τό μαρτύριο, τή θλίψη την κρυφή του.
Σεις 'πού έχετε καρδιά μες' στήν καρδιά σας,
Μήν την ρίχνετε 'στό πρώτο άπάντημά σας,
Εις την πρώτη νειά 'πού εξαφνα ιδάτε'
Μή τή δίψα της την σβένετ' όπου βρήτε.
Τ' άχραντά της μή όπου κι' αν είν' σκορπάτε'
Τάνθος τής ζωής μη εύκολα πετάτε!
Δίδετ' ή καρδιά με τόση εύκολία,
'Αλλά πέρνεται όπίσω στάχτη κρύα...
'Η αυγή άργεί' άκόμη δεν χαράζει
Και από μακριά βραχνό τ' όρνιθι κράζει'
'Εξω ό Βορείας 'στά σκοτεινά βογκάει
Και 'στίς Μάγισσας κοιμάται ό νεύος τό πλάι,
— Φειδι με πουλί — πλάν δεν κοιμάτ' εκείνη'
'Η αναλαμπή πού ή γωνιά άφίνει,
Ξέναις όμορφιαίς φωτίζει κι' άλλα κάλλη'
'Ακουμπούσ' ό νεύος σ' άφράτο προσκεφάλι,
'Αχ, σε στήθια δυό, δυό μήλα μυρισμένα,
Τά δυό κύματα χιονάτα και σμιγμένα.
Τόν 'νανούριζε παλμός' και τό κορμί του
'Όλο έσκέπαζαν μαύρα μαλλιά άπλωμένα,
'Ηταν 'σάν νεκρού ή όψις ή χλωμή του
Και τή 'μάτια του άστέρια σκεπασμένα...
Μέσ' στήν άγκαλιά ή κόρη τον κρατούσε
Και τον 'κύτταζε με 'μάτι αναμμένο'
Πότε 'στενάζε και πότε έφιλούσε
'Στά δυό χείλη του τριαντάφυλλο κλεισμένο!
'Εύπνα, τούλεγε, του Παρνασσού λουλουδι,
— Κ' ήτανε ή φωνή, χάρδι, φιλή, τραγούδι —
'Εύπνα, φίλησε 'στά χείλη μου κεράσι
'Και 'στά 'μάτια μου όλάκερη την πλάση.
'Τήν άνατολή του 'Ηλιου 'στή 'ματιά μου
'Και τή δύση του 'στά δυό μάγουλά μου.
'Εύπν' άγκάλιασε, ή νεότης πριν να σβύση,
'Κρίνο ζωντανό, με σάρκα κυπαρίσσι'
'Κι' απ' τή σύννεφα κι' από 'ψηλά ριγμένα,
'Μήλα τ' ούρανού 'στών κόλπο μου κρυμμένα.
'Εύπνα να χαρής τή νειά πού σε λατρεύει'
'Αχ, ό ύπνος σου τά κάλλη μου σου κλέβει!
Σε λησμονισιά κ' εις ύπνο βυθισμένος,
Δέν έξύπνησεν ό νεύος ό πικραμένος.
'Ανθρώπο ποτέ, ποτέ μήν εξυπνάτε!
Είνε θλιθερή, μεγάλη άμαρτία,
Νά τον εξυπνάς εκείνον πού κοιμάται'
'Η άνάστασις δεν είνε εύτυχία!
'Ο Θεός ζωής μας έχει δώσει κύμα,
Πλάν διόρθωσε τό λάθος του τό μνήμα...
'Τρόμαξεν ή νειά 'στην τόση σιωπή του'
Δέν άκούστηκε καρμιά άπάντησί του'
Σκύβει, τον φιλεί, τον σείνει φοδισμένη,
'Όμως άφωνος ό ποιητής της μένει.
'Μπρός 'στά 'μάτια της έμπήκε μαύρη σκέπη
Και 'σάν του πουλιού 'κτυπούσε ή καρδιά της,
Λύχνω άναψε και 'σάν τρελλή τον βλέπει'

'Αχ! ήτο άκίνητος 'μπροστά της!
'Ενα φίλημα δροσιά ή φλόγα άφίνει
Πότε τή ζωή και πότε χάρο δίνει.

ΤΟ ΚΕΡΑΚΙ

Κάτ' από δέντρο δροσερό, με μέτωπο σκυμένο,
'Ο Γέροντας ό δάσκαλος εκάθετο και πάλι
Κ' ήλθαν κοντά του τά παιδιά με βήμα φτερωμένο,
'Απ' τό παιχνιδι κόκκινα και με σπουδή μεγάλη.
'Εν' από όλα έτρεξε πειό γρήγορα κοντά του,
Κ' έπίδωσε όλόχαρο στα δυό γονάτά του.
— Πές μου, του είπε, δάσκαλε, όλο ζωή και χάρη,
'Ο ήλιος είνε πειό καλός ή τό χλωμό φεγγάρι;
Γιατί ό κύριος έδώ, πού όλα τά γνωρίζει,
'Ο Φαίδων, λέγει πως τό φως του ήλιου δεν αξίζει...
Κι' ό Φαίδων άπεκρίθηκε κομμάτι πειραγμένο'
— 'Όμως στόν 'Ισκιο έτρεφες πειό γρήγορα από 'μένα—
Γιά ν' άποφύγης τή φωτιά, του ήλιου σου τή χάρη...
Δέν κατακαίει τό κορμί σάν ήλιος τό φεγγάρι!
Και νά! σ' άγώνα μονομιάς έμπήκανε μεγάλο'
'Ητανε τόσο νόστιμο τό πείσμα κ' ή όρμή τους'
'Ενα τον ήλιο επαίνεσε και τό φεγγάρι τ' άλλο'
Ξεκούφανε τό δάσκαλο ή παιδική φωνή τους,
— Του ήλιου, ένα έλεγε, ή λάμψη δίνει μόνο
Τά λουλουδάκια, τούς καρπούς, τά δέντρα, τό σιτάρι'
'Ανίσως έλειπεν αυτός θα έτρωγες πεπόνι;
Σταφύλια 'μπόρεσε ποτέ να κάμη τό φεγγάρι;
Πλάν άλλο, έλεγε, παιδι πως πυρετούς γεννάει
Και παγωμένη έχιδινα ή φλόγα τον ξυπνάει...
— Δέν τον άφίνεις, εκραζε, τον φοδιστάρι, άλλο,
Που όταν φτάνη τής νυχτιάς τό σκότος τό μεγάλο
Εύθύς τό στρίβει τρέμοντας... πλάν τ' άφοβο φεγγάρι,
'Ημέρα χύνει στή νυχτιά και 'στό σκοτάδι χάρη!
— Πλάν μ' ήλιου φως... κι' άργά και πού να φέξη βγαίνει μόνο,
Με λάμψη κατακίτρινη απ' τον πολύ τό φθόνο,
Παιδι του ήλιου, εκραζε, πού στα ξανθά μαλλιά του,
'Ακτινες ήλιου έδλεπες και λάμψη στή 'ματιά του.
— Σωπάστε, είπ' ό δάσκαλος' μιλήστε ένα, ένα'
Πειό λάμπει περισσότερο; αυτό είπίτε μόνο'
Του Γεώργου έβουρκώσανε τά 'μάτια τά θλιμμένα
Κι' άπάντησε με πόνο'
— Ούτε ό 'Ηλιος, δάσκαλε, ούτε τό φεγγαράκι'
Γιά 'μένα φέγγει πειό καλά τό κίτρινο κεράκι
Π' άνάφτω εις του θείου μου τ' αγαπημένο χόμα...
Αυτό είναι ό ήλιος του και τό φεγγάρι ακόμα!
(Κατά τον Ουτάβριον τοδ 1886).

Αγγελός Παράσχογ

Η ΠΟΙΗΣΙΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΣΧΟΥ

[Απόσπασμα εκ τής «Περί συγχρόνου έλλη-
νικής ποιήσεως» μελέτης].

Πρός ακριβεστέραν εκτίμησιν τής ποιη-
τικής αξίας του 'Αγγιλέως Παράσχου,
καλόν φαίνεται ήμιν να προτάξωμεν συν-
τομωτάτην τινά περιλήψιν τής περι τέχνης
θεωρίας του Schelling, ήτις φαίνεται
επίτηδες ύπερ του ήμετέρου ποιητού γρα-
ρείσας, ειδοποιούντες ήμας, ίνα μη τρομά-
ξτε, ότι τά κατωτέρω άποσπόμενα άπορ-

ρέουσιν εκ του στόματος πανθειστού' έχουσι
δέ ως εξής: «Οί πλείστοι των κριτικών,
ένεκα του δυσπελίτου των προβλημάτων
τής ρύσεως, άντλούσι κατά προτίμησιν τας
θεωρίας αυτών περι καλου ή ψυχολογικών
μύλλον ή φυσικών φαινομένων. Κατά την
γνώμη μου όμως ό άναζητών την ούσίαν
του καλου πρέπει να είνε πρό πάντων
φυσιοδίφης. Εις τον τοιοϋτον ή ρύσις πα-
ρουσιάζεται ως θεία τις και άνάως δη-
μιουργός δύναμις, εξαγούσα τά πάντα εκ
των ιδίων σπλάγγων' γέννωμένη, άνα-
πτυσσομένη και εξέλιτσομένη εν αρχή μόν

άσυνειδήτως, έπειτα δε λαμβάνουσα συνεί-
δησιν έαυτής εν τω πνεύματι του ανθρώ-
που. Κατά την πρώτην περίοδον είχε μό-
νον ύπαρξιν, κατά δε την δευτέραν άποκτθ
και γνώσιν τής ύπάρξεως αυτής' αλλά
κατ' άμφοτέρας τας φάσεις ταύτας διαμέ-
νει ή αυτή. Τό σύμπαν είνε μονάς αίω-
νία, άθάνατος και αναλλοίωτος' ουτόν του
όποιου πών ό,τι ύπάρχει είνε φύλλον,
άνθος ή καρπός, διαφέρον κατά μένον τής
ανάπτύξεως τον βαθμόν. 'Η δε ιδέα αυτη
τής ταυτότητος του κόσμου, του άνθρω-
πίνου πνεύματος και του Θεού, είνε ή

ὄψιστη ἀποκάλυψις τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης. Μεταξὺ ὧν τῶν δύο τούτων ὑπάρχει ἡ ἐξῆς διαφορά, ὅτι ἐν μὲν τῇ ἐπιστῇ τὸ θεῖον ἀναπτύσσει μόνη τὴν ἐχούσαν συνείδησιν αὐτοῦ ἐνέργειαν, ἐνῶ τῇ τέχνῃ περιλαμβάνει ἀμφοτέρως, τὴν τε ἐχούσαν γνῶσιν ἐαυτῆς καὶ τὴν ἀσυνείδητως ἐνεργοῦσαν. Αἱ δύο αὐταὶ ἐνέργειαι δίστανται ἐν ἀρχῇ καὶ παλαίουςι πρὸς ἀλλήλας, μέχρις οὗ ἐπέλθῃ ἡ συμφιλίωσις καὶ συγγώνουσι αὐτῶν, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν μεγαλοφυΐαν. Ἄν ἐρωτήσωμεν τοὺς καλλιτέχναι, οὗτοι θέλουσι ἀποκριθῆ ἡμῖν ὅτι δύο ὑπάρχουσι ἐν αὐτοῖς διακεκριμέναι δυνάμεις, ἡ μὲν αὐθόρμητος, ἀκουσία, ἀσυνείδητος καὶ ἀκαταμάχητος, ἥτοι ἡ ἔμπνευσις, ἡ δὲ ἐχούσα συνείδησιν ἐαυτῆς, ἐσκεμμένη καὶ ἐλευθέρη, ἥτις διὰ τῆς ἐργασίας ὑποτάσσεται μετὰ μακρὰν πάλην τὴν ἔμπνευσιν εἰς τὴν δianoian καὶ τοὺς κανόνες τῆς τέχνης. Καὶ ἐν ὅσῳ μὲν διαρκεῖ ἡ πάλη αὕτη μεταξὺ ἐμπνεύσεως καὶ ἐσκεμμένης, ἐνυπάρχει ἐν τῷ τεχνίτῃ ἀντίφρασις καὶ ἀνικανότης πρὸς παραγωγὴν τελείου ἔργου, ἀλλ' ἅμα κατορθωθῆ ὁ συμβιβασμὸς αὐτῶν, γεννᾶται ἀμέσως τὸ καλλιτέχνημα. »

Κρίνοντες τὸν Παράσχον κατὰ τὴν ἀνωτέρω θεωρίαν, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὑπάρχει καὶ ὑπερακάθει μάλιστα ἐν αὐτῷ ἡ παρὰ τοῦ Schelling θεωρουμένη ὡς πρῶτον προσὸν τοῦ ποιητοῦ ἔνορμος καὶ ἀσυνείδητος δραστηριότης ὁ ἀπαιτούμενος ὁμοῦ παρὰ τοῦ τεχνουργοῦ τούτου συμβιβασμὸς ταύτης πρὸς τὴν ἄλλην λελογισμένην τοῦ πνεύματος ἐνέργειαν, οὐδέποτε ἐντελῶς κατορθοῦται παρὰ τῷ ἡμετέρῳ ποιητῇ. Ἡ ἔμπνευσις καὶ ἡ ἐκτέλεσις αἰώνως παλαίουν καὶ γρονθοκοποῦνται ἐν αὐτῷ ὡς ὁ Ἡσαῦ καὶ ὁ Ἰακώβ ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς Ρεβέκας. Παραδείγματα πρὸς κύρωσιν τούτου περιττὸν φαίνεται ἡμῖν ν' ἀναφέρωμεν, διότι ὁ Παράσχος εἶνε ἐκ τῶν ποιητῶν ἐκείνων, ὧν οἱ στίχοι ὑπάρχουσι πρόχειροι ἐν πάσῃ μνήμῃ. Εἰς πάντα αὐτοῦ τὰ ποιήματα θαυμάζομεν κραυγὰς ἀνερχομένας εἰς τὰ χεῖλη ἐκ τῶν μυγῶν ἀληθῶς ἀγούσης καρδίας, εὐγλωττοὺς ἀποστροφάς, σφοδρότητα πάθους, μεταφορὰς ποιητικωτάτας, συγγρόνως ὁμοῦ σύγγουσι, ἐπαναλήψεις, γράματα καὶ ἀκαταστασίαν. Ἀναγινώσκοντες τὰ ποιήματα αὐτοῦ ἀντὶ νὰ περιστάμεθα ὡς θεαταὶ εἰς τὴν ἐκρήξιν τοῦ ποιητικοῦ ἡραιοῦ, εἰσαγόμεθα ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ κρατῆρος, ἐν μέσῳ ζεούσης λάβας καὶ συντριμμάτων παντοίων ἀντὶ νὰ θαυμάζωμεν ἐν τοῖς ἔργοις του τὸν ποιητὴν, ἀναγκάζομεθα πολυλάκις ν' ἀναζητῶμεν αὐτὸν ὑπὸ τὰς σκιὰς τῆς ἐκτέλεσεως, ὡς ἐν τοῖς παλιμψῆστοις χειρογράφοις τοὺς στίχους τοῦ Ἀνακρέοντος καὶ τῆς Σαπφούς ὑπὸ τὰ τροπάρια τοῦ μεσαιῶνος. Τοιοῦτος τοῦλάχιστον φαίνεται ἡμῖν ὁ Παράσχος, αἰετὸς ἀνώτερος τοῦ ἔσχατος του, δένδρον ὅπου ἤβλη ἀδικηθῆ κρινόμενον ἐκ μόνων τῶν καρπῶν αὐτοῦ, εὐχρον κλειδακώμβalon ἔχον

ἀνάγκην Μινέλλη. Πολλάκις μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καλλίστου τινὸς ἀλλ' ἀνωμάλου ποιήματος αὐτοῦ ἔτυχε ν' ἀναλογισθῶμεν ὅσοι τινες ἤθελον ἀναδειχθῆ ὁ Γαίτης, ὁ Βύρων καὶ ὁ Βερνάρδος, ἂν ἀμέσως μετὰ τὴν γέννησιν των ἐτίθεντο ὡς ἄλλοι Μωῦσαι ἐντὸς καλαθίου καὶ εὐδοθέντες διὰ τῶν κυμάτων εἰς Ἑλλάδα, ἐτρέφοντο ἐκμυζῶντες ἀνὰ πᾶσαν προίαν τὰ πατριωτικὰ ἄρθρα τῶν ἡμετέρων ἐφημερίδων, ἀκροῶμενοι τὰς ἀγορεύσεις τῶν ἐν ὑπαίθρῳ ῥητόρων, καὶ ἀκολουθοῦντες τὰς σαφῆς περὶ ποιήσεως συνταγὰς τῶν παρ' ἡμῖν καθηγητῶν τῆς φαρμακολογίας. Τοιαῦτα ἀναλογιζόμενοι λησμονοῦμεν πᾶν παρὰ τῷ κ. Παράσχῳ ψεγάδιον, ἵνα θαυμάσωμεν τὴν ἀγαθότητα τοῦ σπόρου, τοῦ δυνηθέντος ἐπὶ τοιοῦτου ἐδάφους νὰ βλαστήσῃ. Ὡς ἤδη εἶπομεν ἀνωτέρω, ἔργον σήμερον τοῦ κριτικοῦ δὲν εἶνε ν' ἀπονέμῃ ποιητικὰ διπλώματα, ἀλλὰ μόνον νὰ ἐξετάζῃ κατὰ πόσον τὸ ἀνακρινόμενον ἔργον ἐκπληροῖ δεδομένους τινὰς ὅρους. Ἄλλ' ἐν τούτοις ἄδικον ἤθελεν εἶναι νὰ μὴ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ τῆς πανδακμοσύνης, ὅπου πᾶσα δάφνη εἶνε εἰς πάντα ἄνθρωπον ἀκόπως προσιτῆ, μόνος ὁ Παράσχος οὐδέμιαν ποτὲ ἐξήλευσεν ἄλλην πλὴν τῆς ποιητικῆς, οὔτε γραμματικοῦ, οὔτε λεξικογράφου, οὔτε μεταφραστοῦ, οὔτε δημάρχου, οὔτε λογίου ἐν Εὐρώπῃ γνωστοῦ, οὔτε κριτικοῦ, οὔτε δημοσιογράφου, οὔτε διπλωμάτου, οὐδ' ὅλας ταύτας ὁμοῦ συνδεδεμένας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, ἀλλ' ἐρρίφθη ὁλόκληρος εἰς τὴν ποίησιν, ὡς ὁ Κούρτιος εἰς τὸ χάσμα, τὸ πᾶν εἰς αὐτὴν θυσιάσας καὶ τὰ πάντα ὑπομείνας χάριν αὐτῆς. Κατὰ τοὺς πρώτους τοῦ χριστιανισμοῦ αἰῶνας ἡ Ἐκκλησία, ἀκριβολογούσα διὰ τὸν φόβον τῶν αἰρέσεων, διύλιζεν αὐστηρῶς τὴν πίστιν παντός προσηλύτου, ἀλλ' ἅμα τις τούτων παρεδίδοτο ὑπὲρ Χριστοῦ εἰς τὴν πυρὰν ἢ τὰ θηρία, εὐθὺς ἔπαυε πᾶσα περὶ τῆς ὀρθοδοξίας του ἀνάκρισις καὶ ἐκρητύττο Χριστιανός. Ὑπὸ τοιαύτην τοῦλάχιστον ἐποψίῳ δυνάμει καὶ ἡμεῖς, λησμονοῦντες τὰς ἀπαιτήσεις καὶ λεπτολογίας τῶν τεχνουργῶν, νὰ ὀνομάσωμεν τὸν ὑπὲρ ποιήσεως μαρτυρήσαντα Παράσχον ποιητὴν.

E. Δ. ΡΟΙΔΗΣ

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐκδόσεως τῶν Ποιημάτων τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου, τῷ 1881, ὁ κ. Χ. Ἀννίνος, ἀνεκάθεν ἐνθουσιώδης θαυμαστῆς τοῦ ποιητοῦ, ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ **ΜΗ ΚΑΝΕΙΝΑΙ**, τὴν ἐπομένῃν εὐφραστήτην σκιαγραφίαν, ἡ ὅποια ἐμεινεν ἱστορικῆ:

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Ἄλλοι δὲν τὸ γινώσκουσι θὰ ἐκπλαγῶσιν, εἶμαι βέβαιος, ἀκούοντες πρώτην φοράν ὅτι ὁ λιγὺς καὶ αἰσθηματικὸς ποιητῆς, ὁ διαπρύσιος τοῦ ρομαντισμοῦ κήρυξ, ὁ ἐνθουσιώδης ὑμνωδὸς τῆς φουστανέλλας καὶ τοῦ καρουσουλίου, ὁ πυρπολήσας πολλὰς νεανικὰς καρδίας μετὰ τὸ φλογερὸν ἐρωτικὸν ἔσμά του καὶ ἡλεκτρικὰς πολλὰς ἄλλας διὰ τοῦ σθένους τῶν ἀρειμανίων ἐγερτηρίων του, εἶνε . . . Χίος.

Ἡ λέξις αὕτη σύρει ἐξόπισθεν αὐτῆς συνήθως ἓνα φάκελλον μετοχῶν τῆς Ἐθνικῆς καὶ τῆς Πιστωτικῆς Γραφείας, δέσμη συναλλαγμάτων καὶ χρεωγράφων, ἐν μέγαρον μαρμαρόκτιστον, μίαν ἀμαξάν μετὰ δύο ἵππους, μίαν κόρην μετὰ τετρακοσίας χιλιάδας προίκα. Οὐδὲν ἐξ ὧν τούτων κέκμηται ὁ Παράσχος. Πλούσιος εἰς στίχους καὶ ὁμοιοκαταληξίας, εἶνε πτωχός, διὰ τὴν δυστυχίαν τῶν φίλων του, εἰς ἐκατομμύρια. Μισοχὰς δὲν ἔχει, ἐκτὸς ἐκείνων ὅσας μετὰ τῶν λοιπῶν μερῶν τοῦ λόγου μεταχειρίζεται εἰς τοὺς στίχους του, δὲν ἔχει κόρας πρὸς ὑπανδρίαν, ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον, καὶ ἓνα μόνον ἔχει ἵππον, τὸν Πήγασον, ἡ διατροφή τοῦ ὁποίου δὲν τῷ στοιγίζει πολὺ, πιστεύω.

Ἄλλως τε δὲν εἶνε καὶ κατ' ὁλοκληρίαν Χίος, διότι καὶ μὲν οἱ γονεῖς του κατάγονται ἐκεῖθεν, ὁ Ἀχιλλεὺς ὁμοῦ γέννηθεὶς ἐν Ναυπλίῳ καὶ ἀνατραφεὶς ἐν Ἀθήναις εἶνε γνήσιος Ἀθηναῖος καὶ λατρεύει τὴν πρωτεύουσάν του μετὰ θερμῆς ἰσῆς περίπου πρὸς ἐκείνην, μετ' ἧς λατρεύει τὴν Μοῦσαν.

Ἄλλως τε δὲν εἶνε καὶ κατ' ὁλοκληρίαν Χίος, διότι καὶ μὲν οἱ γονεῖς του κατάγονται ἐκεῖθεν, ὁ Ἀχιλλεὺς ὁμοῦ γέννηθεὶς ἐν Ναυπλίῳ καὶ ἀνατραφεὶς ἐν Ἀθήναις εἶνε γνήσιος Ἀθηναῖος καὶ λατρεύει τὴν πρωτεύουσάν του μετὰ θερμῆς ἰσῆς περίπου πρὸς ἐκείνην, μετ' ἧς λατρεύει τὴν Μοῦσαν.

Ἄλλως τε δὲν εἶνε καὶ κατ' ὁλοκληρίαν Χίος, διότι καὶ μὲν οἱ γονεῖς του κατάγονται ἐκεῖθεν, ὁ Ἀχιλλεὺς ὁμοῦ γέννηθεὶς ἐν Ναυπλίῳ καὶ ἀνατραφεὶς ἐν Ἀθήναις εἶνε γνήσιος Ἀθηναῖος καὶ λατρεύει τὴν πρωτεύουσάν του μετὰ θερμῆς ἰσῆς περίπου πρὸς ἐκείνην, μετ' ἧς λατρεύει τὴν Μοῦσαν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Προσωπογραφία καὶ πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου.
- Ἡ Μήρισα, τὸ Κεράκι, ποιήματα ὑπὸ Ἀχιλλέως Παράσχου.
- Ἡ ποίησις τοῦ Παράσχου, ὑπὸ Ε. Δ. Ροιδῶ.
- Ἀχιλλεὺς Παράσχος, ὑπὸ Χ. Ἀννίνου.
- Ἄλλοι δὲν τὸ γινώσκουσι, ὑπὸ Γεωργίου Σεποπόλου.
- Χρονικά, Δάνειον Πνεῦμα, Ἀλήθειαι, ἡ Ἀλληλογραφία μας.
- Ἡ Εἰκονογραφημένη Ἑστία τιμῶσα τὴν μνήμην τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου εἰς αὐτὸν αἰετὸν τὸν σημερινὸν τοῦ ὁλόκληρου ὁλοκλήρου. Ἡ προαναγγελλομένη εἰς τὸ προερχεῖ.

Αἱ ἐπιστολαὶ καὶ ἐν γένει πᾶν τὸ ἀφορῶν τὴν «Εἰκονογραφημένην Ἑστίαν»: Πρὸς τὸν κύριον ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΝ, διευθυντὴν τῆς «Εἰκονογραφημένης Ἑστίας» Ἀθήνας.

συντρόφου των καὶ προέτρεψε μετὰ κολακευτικῶν φράσεων νὰ ἦ τοῦ λοιποῦ ἐπιμελίστατος.

Ἄγνοοι ποτὲ ἔγραψε τὰ πρῶτα ποιητικὰ δοκίμια ὁ Ἀχιλλεὺς, οὐδ' ἀποδίδω ἐγὼ εἰς τὰ πρῶτα ψελλίσματα, ὅσον δὴ ποτε μεγάλου συγγραφέως, ἐκτακτον σπουδαιότητα. Τὰ μικρὰ παιδιὰ εἶνε μηχαναὶ ἀτελεῖς τὸ ἀληθὲς καλλιτεχνικὸν πνεῦμα τὸ ζωοποιεῖ τὴν μηχανὴν ἐπέρχεται βραδύτερον. Ὁ Μόζαρτ, μικρὸς ἐτι παῖς, ἐπαίριζε θαυμασίως εἰς τὸ κλειδακώμβalon, ἀλλ' ἂν δὲν ἔγραφε κατόπιν τὸν Δὸν Ζουάν, τίς θὰ ἐνεθυμείτο τοῦτο; Ἡ νομίζετε ὅτι ὁ Οὐγκῶ θὰ ἐσώζετο ἐκ τῆς ἀσημότητος μόνον διότι δεκαπενταετῆς ὦν ἤρατο τὸ βραβεῖον τῆς Ἀκαδημίας τῆς Τουλούς;

Ἐν τούτοις νομίζω, ὅτι τὰ πρῶτα ἔργα τοῦ Ἀχιλλέως ἀνώμαλα ὄντα, ἔλαβον μεγίστην διάδοσιν, καὶ τοῦτο διότι ἦσαν εὐχαί τῆς πρώτης τοῦ ἔτους, γραφεῖσαι ὑπ' αὐτοῦ χάριν πτωχοῦ τινος διανομέως, ὅστις εἶχε μέγιστον συμφέρον, ὡς ἐνοεῖται, νὰ παραδώσῃ εἰς πᾶσαν θύραν τοὺς στίχους τοῦ μέλλοντος ποιητοῦ τοῦ Ἀλφρέδου.

Ἐπῆλθε μετέπειτα ἐποχὴ ὀργασμοῦ καὶ σάλου τὰ μεγάλα πολιτικὰ γεγονότα, τὰ διαδραματιζόμενα ἐν Εὐρώπῃ περὶ τὰ τέλη τῆς ἑκτῆς τοῦ παρόντος αἰῶνος δεκαετίας ἡλεκτρικῆς τὰς ψυχὰς. Ὑπῆρχε τότε νεολογία σπριγώσα ἐκ ρώμης καὶ φιλοπατρίας ἐν Ἀθήναις, πολλὰ μέλη τῆς ὁποίας σήμερον ἀδικῶς καλύπτει τὸ μνημὸς ὁ γυῖς ἡ τῆς ἀσημότητος ἡ βραδεία

σινδὼν. Καὶ ἡ νεολογία αὕτη φιλοτάραχος, ἐξάλλος, ἐνθουσιώσα ἐδημοσίευσεν αὕτη πρώτη τὴν κατὰ τῶν καθεστῶτων ἀντίφρασιν, συνδαύλιζε τὸ πῦρ, ἐρρίφθη ἀκράτητος εἰς τὴν πάλιν, καὶ δι' ἀγῶνος ἔγοντος φράσεις ὅτε μὲν παιδαριώδεις ὅτε δὲ ἡρωϊκῆς, συνήργησεν αὕτη πάντων πρωτίστη εἰς τὸ σπουδαῖον γεγονός τῆς ἀνατροπῆς τῆς πρώτης δυναστείας. Τὴν πολιτικὴν δὲ ταύτην οἶνε χειραφέτησιν παρηκολούθει ἐκ τοῦ σύνοργου ἡ κοινωνικὴ καὶ φιλολογικὴ ἐξέγερσις. Αἱ πέδα τῆς σκαϊῆς ἀκινήσιας διεργηγύοντο καὶ ὁ ρομαντισμὸς, φθίνων ἤδη ἐν τῇ Δύσει, εἰσέλαυνεν ἐνταῦθα φέρων μετ' ἐαυτοῦ τὰ ἀνεμένα ἤθη, τοὺς ἀρίστους πόθους, τὰς ἀκατασχέτους ὀρμὰς, τὴν δυσέλπιδα ἀπαισιοδοξίαν, τὴν παθολογικὴν ἐκείνην κατάστασιν ἐπὶ τέλους, ἥτις εἶνε τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ αἰῶνος ἡμῶν γινώσκου.

Ὁ διφυῆς οὗτος ὀργανισμὸς ἐνεσκαρῶθη εἰς τὸν ἡδύσκοντα ποιητὴν, ὅστις ἐν μέσῳ μιᾶς συνωμοσίας καὶ μιᾶς διαδηλώσεως ἔσχε τὸν καιρὸν νὰ γράψῃ στίχους ἐμπλείους ἀρμονίας καὶ πάθους ἀγνώστου μέχρι τότε. Ἡ νεοελληνικὴ ποίησις εὐρίσκατο εἰς πρόσκαιρον ὄφρασμα σημείον. Ἡ χρυσὴ τοῦ Ζαλοκώστα ποίησις εἶχε θραυσθῆ ἐκ τῆς ὀδύνης. Οἱ Σουτσοὶ ἐφθίνον ἐξοριστοὶ ἢ πενητεῦοντες. Καὶ ἦγει μὲν εἰσέτι ἡ μολπὴ τοῦ Ραγκαβῆ, τοῦ Ὀρφανίδου, τοῦ Τανταλίδου, τοῦ Βαλαωρίτου, τοῦ Καραποῦστα, τοῦ Γεωργίου Παράσχου· ἀλλ' οἱ διάδοχοί των δὲν ἐφαίνοντο ἐτι εἰς τὸν ὀρίζοντα. Ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν τοῦ τελευταίου τῶν ἀνωθι ρηθέντων ποιητῶν, γλυκυτάτου καὶ πατριωτικωτάτου ποιητοῦ, ὅσον φίλου καὶ ἀδελφοῦ φιλοστόργου, ὁ Ἀχιλλεὺς ἐτάνασε τὰς πτέρυγας, καὶ ἀπὸ τῶν ταπεινῶν ἐγῶν τῶν διανομέων, προέβη εἰς τὴν διερχομένην τῶν ἀρρήτων αἰσθημάτων τῆς καρδίας.

Οἱ στίχοι τοῦ πλήρους δυνάμειος καὶ ἐκχειρίζοντες ἐξ αἰσθηματος ἀνυποκρίτου, ἐνεποίησαν πολλὴν αἰσθησιν παρὰ τῷ κοινῷ, ὅπερ ἀπεστήριξε καὶ τονίζον ἐψαλλε τοὺς περιπαθεῖς στεναγμούς τοῦ ποιητοῦ. Ἡ ὀρειότερα περίοδος τοῦ ποιητικοῦ βίου τοῦ Ἀχιλλέως εἶνε, κατὰ τὴν ἐμὴν ταπεινὴν γνώμην, αὕτη, διαρκέσασα ἐπὶ τινὰ ἔτη. Ἐν αὐτῇ ἐγράφησαν πολλὰ ὀραία ἔργα καὶ ἐξ αὐτῆς ἔλαβον τὴν γένεσιν πολλὰ ἄλλα γραφεῖντα μεταγενεστέρως. Βὰς ἐπὶ τὴν τέως ἀπάτητον ὁδὸν τοῦ ἀκράτου ρομαντισμοῦ, ἐγκολπωθεὶς εἰς τὸ ἰδιόρρυθμον σύστημα του, ἔσπερε κατόπιν αὐτοῦ πολλούς, ταχθεὶς αὐτὸς πρωτοστάτης καὶ διηρμήνευσε τοὺς μυθίους παλμούς ὁλοκλήρου γενεᾶς. Ἐγένετο ἰσως τεχνικώτερος κατόπιν, ἡ Μοῦσα του κατέστη ἀνδρικώτερος καὶ εὐχεστέρη, καὶ ἀπέκτισε τὴν σεβαρότητα καὶ τὸ ὕψος, ἀερομένη ὑπερβῆ τῶν φαντασμάτων τῆς νεότητος καὶ ἐπισκοποῦσα κύκλον μάλλον εὐρύτερον καὶ ποικίλον. Ἄλλ' ἐγὼ εἰς τὰς στροφὰς ἐκείνας, ὡς ἐξέπεμψεν ἡ λύρα τοῦ Ἀχιλ-

λέως κατὰ τὴν ἀκμαίαν αὐτοῦ ἐποχὴν, τὰς τολμηράς, τὰς ἀλλοκότους, τὰς μὴ λογικὰς ἐνίοτε καὶ ἐν τούτοις σαγηνεοῦσας, αἵτινες τώρα μὲν εἰσὶ στεναγμοὶ ἡδυπαθείας καὶ τώρα βρυχηθμοὶ μακίας, εἰς τὰ παράβολα ἐκείνα ἄλματα, εἰς τὴν ἀκόρεστον καὶ φρενητιώδη δίψαν τοῦ ἀγνώστου, ἐγὼ ὄχι μόνον τοῦ ποιητοῦ τὸ αὐτομὸν ἀνευρίσκω ὁλόκληρον, ἀλλὰ καὶ μίαν ὄλην ἐποχὴν.

Ἐνῶ δὲ ὁ Ἀχιλλεὺς θύων ἀκταπαύστως ταῖς Μούσαις ἐγένετο τὸ προσφιλέα αὐτῶν τεκνίον, δὲν παρημέλει συνάμα καὶ τὴν πολιτικὴν. Ἐσχεν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰ πλείεστα τῶν κινήματων, ἀτινα ἐπήνεγκον τὴν 10 Ὀκτωβρίου, καταδικασθεὶς καὶ φυλακισθεὶς μετὰ τῶν ἄλλων. Ἄλλ' ὅτε ἔτη τινα μετὰ ταῦτα ὁ ἀγαθὸς ἐκείνος Μονάρχης ἐθνησκεν ἄφίλος μακρὰν τῆς περὶ φιλημένης αὐτῷ γῆς, ὁ ποιητὴς ἀντίπαλος εὐγενῆς καὶ μακροθύμου ἔσπερε τὸ πρὸς τὸν Ὀθωνα Ἐλεγεῖον, ὅπερ ἐν ᾧ εἶνε μία τῶν ὀρειότερων αὐτοῦ ποιητικῶν σελίδων, εἶνε ταυτοχρόνως καὶ μία τῶν ὀρειότερων πράξεων τῆς ζωῆς του.

*

Ἦτο νέος, ζωηρός, αἰσθηματικὸς καὶ συμπαθὲς τὴν ὄψιν αἰ τοῦ καιροῦ ἐκείνου εἰκόνες του τὸ μαρτυροῦσι. Καὶ σήμερον ἐτι ὅτε ὁ χρόνος ἤρχει νὰ ἐπιθέτῃ τὴν πρῶτην τοῦ ἀγγύρου βαρῆν ἐπὶ τῆς κόμης του καὶ ν' αὐλακοῖ μετὰ τὴν πρῶτην πρόωρον ρυτίδα τὸ μέτωπον, διατηρεῖ τοὺς τύπους τῆς ἐκφραστικῆς μορφῆς του, τὸ ἀνδρικὸν τῆς ὁποίας ἐπέτεινε τὸ κατὰ παρὰδοξον ἰδιοτροπίαν τῆς φύσεως φυόμενον ἐπὶ τῆς ἀτρίχου μορφῆς του ὑπογένειον ὑπὸ τὸν παγὺν αὐτοῦ μύστακα. Περιεβάλλετο δὲ πρὸς τοὺς μετὰ τὴν αἴγλην, ἦν ἐπιγίει ἐπὶ τῆς μορφῆς ἀείποτε ὁ γνήσιος ποιητικὸς στέφανος. Καὶ τὸν στέφανον τούτου, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ὁ Ἀχιλλεὺς δὲν ἐλάμβανεν ἐκ τῆς χειρὸς τῶν Ἑλλανοδικῶν, αἵτινες ἐράνησαν βραδύτερον τὸσον ἐλευθερίαι διανεμόντες τῆδε κίεσις τοὺς κλάδους τῶν δαρφῶνων τοῦ Παρνασσοῦ καὶ τὰ χαρτονομίσματα τοῦ κ. Βουτσινᾶ. Ὁ αὐστηρὸς ἐσηγητῆς τοῦ ἀγῶνος, φερόμενος ὡς ὁ παροικιῶδης κεραμεὺς πρὸς κεραμέα, ἐπήνεσε μὲν γλυκυπικρῶς τὸν Ἀγνώστον, τὸ μόνον ποίημα, ὅπερ ὑπέβαλεν εἰς τὸν ἀγῶνα ὁ Ἀχιλλεὺς, ἠρνήθη ὁμοῦ αὐτῷ τὸ βραβεῖον.

Ἀλλὰ τὴν δάφνην, ἦν ἠρνεῖτο αὐτῷ ὁ ἀλάνθαστος Σύλλαβος τοῦ Πανεπιστημίου, ἀπένειμεν αὐτῷ ἐν ἀνευρημῇ ἡ ἀδίκαστος κοινὴ γνώμη. Τοιαύτην λοιπὸν ἔχων φύσιν καὶ τοιαῦτα προτερήματα, ἀρεθῆ ὁ σπριγῶν νεανίας εἰς τὴν ἀκράτητον ὀρμὴν τῆς καρδίας του, καὶ ἐκ πολλῶν χωρίων τῶν διαφόρων αὐτοῦ ποιητικῶν ἔργων καὶ ἰδίῳ τῶν ἐπικῶν, ὅπισθεν τῶν φανταστικῶν ἡρώων τοῦ ὁποίου νομίζω ἐτι διαδέλετο τὸ ὑπογένειον τοῦ Ἀχιλλέως, μετὰ πείθουσι ὅτι ἡ νεότης του ὑπῆρξε τριουμψώδης, καὶ τὸ

κεφάλαιον τῶν αἰσθηματικῶν περιπλοκῶν τοῦ ἔμπλεων περιπετειῶν.

Εἰς ἔρωσ φλογερῆς, ἡραιοειδῆς, μυθιστορικῆς, ὑπέρβου ἢ κορωνίς, τὸ ἐπισηρά- γισμα τῆς υπερτάτουσ καύτης περιόδου.

Δὲν θέλω ν' ἀσεθῶσ ἀνασύρων ἀπὸ τοῦ χρόνου τὸ κοιμητήριον τὰς λεπτομερείας τοῦ ἔρωτος τούτου, γνωστὰς εἰς τὸ πλεί- στον μέρος τῆς προηγουμένης γενεᾶς τῶν Ἀθηναίων, ἀφ' οὗ μάλιστα τὸ ἔρωτικὸν αὐτὸ εἰδύλλιον ἔσχε τόσον δραματικὸν τέλος. Ἡ Ἑλληνικὴ φιλολογία ὁμῶς ὀφείλει χάριτας πρὸς τὴν «Μαρίαν», ὡς μετωνόμασε τὴν λατρευομένην γυναῖκα ὁ ποιητής, ἥτις καὶ διὰ τοῦ ἔρωτός της καὶ διὰ τῆς ἀπιστίας της ἐγένετο παραίτιος νὰ γραφῶσι τόσαι ὠραῖαι στροφαί, τόσα περιφανῆ ἄσματα. Ὅ,τι ἀληθῶς εἶνε παράδοξον, εἶνε τὸ ἐξῆς, ἂν ἀληθῆναι ὁ ἔρωσ οὕτος ἐπέπωτο νὰ λάβῃ ὅλας καὶ πλήρεις τοῦ μυθιστορημα- τος τὰς φράσεις. Ἐπὶ τινὰ βραδύτερον ὁ ποιητής, ἔπαρχος τότε ἐν Θήρῃ, εἰμαρτο νὰ δεχθῇ καὶ νὰ φροντίσῃ ὡς ἀρχὴ περὶ τοῦ περιορισμοῦ εἰς μοναστήριον παράφρο- νὸς τινος γυναικός.

Καὶ ἡ γυνὴ αὐτὴ ἦτο ἡ Μαρία.

*

Ἀλλαχοῦ ποιητὴς δεδοκιμασμένος, συγ- κινῶν τὰ πλήθη, τοποθετούμενος ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης εἰς ἐξέχουσαν ἐν τῇ φιλολο- γίᾳ θέσιν, θὰ εἶχεν ἐπαύλει, μέγαρον, καὶ ὅταν θὰ ἐβαρύνετο νὰ γράφῃ στροφάς, θὰ μετέβαινε πρὸς ἀναψυχὴν εἰς Θήραν. Αὐτὸ ἐσκέφθη βεβαίως ἡ τότε κυβέρνησις καὶ μὴ δυναμένη νὰ δωρησῆται αὐτῷ τὰς ἀπο- λαύσεις ταύτας πραγματικάς, τῷ ἐδώρησε κατὰ τι ὁμοιάζον πρὸς αὐτάς, ἀποστέλ- λουσα αὐτὸν ἐπαρχὸν καὶ εἰς Θήραν καὶ εἰς Μέγαρον. Μίαν τῶν ἡμερῶν ὁμῶς ἀπαυ- δῆσας ὁ ποιητής νὰ ὁμιλῇ πρὸς τοὺς δη- μάρχους καὶ τοὺς ἡγουμένους, καὶ νὰ κρύ- πτη τὸν Βύρωνα ὑπὸ τοὺς φακέλλους τῆς ἀλληλογραφίας διὰ νὰ μὴ φωραθῇ ὑπὸ τοῦ κλητῆρος, ἐπεμψεν εἰς κόρακας τὴν ὑπη- ρεσίαν καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας.

Διωρίσθη κατόπιν ἔρωτος τῆς Βιβλιοθή- κης τῆς Βουλῆς καὶ εἰς τὴν θέσιν ταύτην διετέλεσεν ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον, ἕως ὅτου ἡ κομματικὴ μνησικακία ἀνεῦρε καὶ κατε- δίωξεν αὐτόν.

*

Εἰς τὴν συνομιλίαν τοῦ ὁ Ἀχιλλεὺς μεταχειρίζεται τὴν ἔμφρασιν τῆς ποιήσεως. Ἀπαγγέλλει μετὰ στόμφου καὶ μετὰ ἐπι- σιμότητος, διατρεῖ καὶ ἐν τῇ συνῆθει ὁμιλίᾳ πολλὰκις τὸν αὐτὸν τόνον, καὶ με- ταχειρίζεται φράσεις ὅτε μὲν τολμηρὰς, ὅτε δὲ ἀλλοκότους, ἄλλοτε δυσκαταλή- πτους καὶ ἄλλοτε ὠραίας. Οἱ ἀκούοντες νομίζουσι τὸ ὕψος τοῦτο ἐπιτετηθευμένον ἀπ' ἐναντίας εἰς αὐτόν εἶνε φυσικόν. Ποιη- τὴς κατὰ πάντα, καὶ εἰς πάσας τὰς δο- ξασίας αὐτοῦ ἀγαπᾷ συμπαιθεῖ τὸ παρελ- θὸν καὶ ἐμμένει—μὲ τὸν νοῦν τοῦλάχιστον—εἰς τὴν εὐσεβῆ καὶ σώφρονα ἀπλοπότην

τῶν πρώτων χρόνων, ἀσπονδὸς πολέμιος δεικνύμενος πρὸς τὴν ὑλιστικὴν τάσιν, πρὸς ἣν ἀκατασχέτως φέρεται ἡτε φιλοσοφία καὶ ἡ τέχνη τῶν νεωτέρων καιρῶν. Ἐκ τῶν ποιητῶν λατρεῖ τὸν Βύρωνα καὶ τὸν Ὀ- μηρον, ἀγαπᾷ δὲ τοὺς ἥρωας τοῦ τέλευ- ταιού, ὡς ἂν ἦσαν παιδικοὶ αὐτοῦ φίλοι. Ἐκ τῶν τραγικῶν θαυμάζει τὸν Σαίξπηρ.

XAP. ANNINOS

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ

Ἐπάρχουν ποιηταί, τῶν ὁποίων τὸ ἄσμα ἀντηχεῖ ὡς ἡ ἁρμονικὴ καὶ βαθύνοσ ἀπο- κρυστάλλωσις ἰδεῶν τάξεως ἀσυνήθους καὶ μὴ εὐκόλως προσιτῆς εἰς τοὺς πολλούς· ἀντιμέτωποι τούτων ἴστανται οἱ ψάλλται, τῶν ὁποίων ἡ μελωδικὴ καὶ καθαρὰ γλῶσσα ἐκ- φράζει τὸ σύνθεσ καὶ τὸ πρόδηλον, πᾶν ὅ,τι σκοτεινότερον ἢ φωτεινότερον αἰσθάνεται λαδὸς ὀλόκληρος, πᾶσαν ἰδέαν πρὸς ἀντίληψιν τῆς ὁποίας δὲν προπακτεῖται ἰδιάζουσα πνευμα- τικὴ ἐξῆτης ἢ διανοητικὴ μέρφωσις ἢ ψυχικὴ κατάστασις, πᾶσαν ἰδέαν κυκλοφοροῦσαν οὖ- τως εἰπεῖν εἰς τὴν ἀμροσφαίραν, κυριεύουσαν τὴν ἐθνικὴν συνειδήσιν. Οἱ τῆς πρώτης κα- τηγορίας ποιηταί δυνατὸν νὰ ἔχωσι τὴν πτη- σὶν ὑψηλοτέραν, δυνατὸν νὰ βυθίζωσι εἰς ὑπερκοσμίαις ἐκστάσεις, καὶ νὰ εἶνε ἡ λατρεία τῶν ὀλίγων, τῶν ἑλλεκτῶν, τῶν καλλιτεχνι- κώτερον διαπλασμένων. Ἄλλ' οἱ ποιηταί τῆς δευτέρας κατηγορίας δὲν εἶνε ὀλιγωτέρων τῶν πρώτων φρονητοὶ καὶ ὀλιγώτερον ἄξιοι τῶν ἀμαράντων στεφάνων τῆς Μούσης· οὗτοι εἶνε πλησιέστερον ἡμῶν, καὶ δι' αὐτὸ τοὺς ἀγα- πῶσι οἱ πολλοὶ βαθύτερον. Εἶνε πολλὸ μάλ- λον ἀνθρώπινοι τῶν πρώτων· μὲ τὴν δακρυ- στάλλακτον, ὡς μαρτύρων ὄψιν, ἢ μὲ τὸ χερουδικὸν ἐπὶ τῶν χειλέων μεδιᾶμα, ἢ μὲ τὸ ἀστράπτον ἐκ τῆς ὀργῆς βλέμμα, συγι- νοῦσιν ἰσχυρότερον τὰ πλήθη, ἀναπαριστῶσι πλείτερον τὴν ψυχὴν τῆς κοινοῖας ἐν τῇ ὁποίᾳ ζῶσι. Τῶν ποιητῶν τούτων σκοπὸς δὲν εἶνε τόσον ἡ δημιουργία τοῦ ἀπολύτου ὠραίου, ὅσον ἡ ἔκφρασις ἢ ἔντονος, ἢ ἰσχυρὰ, καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον καλλιτεχνικῶν τῶν ὁποιωνδήποτε ἀληθειῶν, αἰτίνας χαρακτηρί- ζουσι, τῶν ὁποιωνδήποτε ἐρώτων, οἰτίνας συν- ταράσσουσι τὴν κοινοῖαν. Ἐν τῇ ἐπιδιώξει δὲ τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ χαρακτηριστικῶν, διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ αἰσθηματος μᾶλλον ἢ διὰ τοῦ φωτός τοῦ λογίου καὶ τῶν ἀποκαλύψων τῆς φαντασίας, φθάνουν ἐνίοτε καὶ οὗτοι μέχρι τοῦ μεγάλου, μέχρι τοῦ ὑψηλοῦ. Μεταξὺ τῶν ποιητῶν τῆς δευτέρας ταύτης κατηγορίας πρέπει νὰ κατατάξωμεν καὶ τὸν Ἀχιλλεὺ Παράσχον. Ἡ φωνὴ του, ὡς ἡ φωνὴ αἰδῶν τινῶν ἐν τῷ θεάτρῳ, δὲν διακρίνεται διὰ τὴν τέχνην τῆς, ἀλλὰ διὰ τὴν ἰσχύν τῆς· καὶ ἡ φωνὴ αὐτῆ ὁσῶς ἐκχύνεται εἰς ὅλον τῆς τὸ πλῆτος, μεθ' ὅλων τῆς τὸ ἀκωνῶστον, ἀκούεται πολλὸ προσεκτικώτερον ἄλλων, συγ- κινεῖ, ἐνθουσιᾷ, χειροκροτεῖται. Μέγας τις κριτικὸς λέγει περὶ τοῦ Βύρωνος ὅτι οὐδέποτε ἄλλοτε ὁ κόσμος εἶδε τόσον μέγαν ποιητὴν μὲ τόσην στενήν φαντασίαν. Εὐλόγως καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν περὶ τοῦ Ἀχιλ-
 * Ἐξ ἄρθρου δημοσιευθέντος ἐν τῇ «Ἐφημερίδι».

λέως Παράσχου, ὅτις ἄλλως τε ζωηρότερον ἄλλων ἐκπροσωπεῖ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἡμῶν ποιή- σει τὸν βυρωνισμόν, ὅτι ἀποτελεῖ ἂν ὄχι μο- ναδικόν, ἀλλ' ὁμῶς σπάνιον φαινόμενον ποιη- τοῦ τόσον ἐξέχου με τῶσας ἑλλείψεις. Κρί- νων ὁ Βερναρδίνης πρὸς τριακότα καὶ πέντε ἐτῶν τὸν «Ἀγνωστον ποιητὴν», τὸν ἀπο- σταλέντα καὶ πρωτεύσαντα εἰς τὸν Βουτσι- ναῖον διαγωνισμόν, παρετήρει ὅτι τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα ἐλαττώματα τοῦ ποιήματος αὐτοῦ ἐξαγοράζει μίαν καὶ μόνην ἀρετὴν, τῆς ὁποίας ἐστεροῦντο πάντες οἱ μετ' αὐτοῦ συναγωνι- σθέντες· ἡ ἀρετὴ αὕτη εἶνε ἡ ἐμπνευσις. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ στίχοι τοῦ Ἀγνωστοῦ εἶνε ἐν ταυτῇ καὶ καλοὶ καὶ κακοί. Ἡ κρίσις αὕτη, ἥτις εἶνε κάπως αὐστηρὰ, ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τινὰ μεταγενέστερα ποιήματα τῆς ὠριμώτερας ἡλικίας τοῦ Παράσχου, ἀλλ' εἶνε κατ' οὐσίαν ἀληθῆς. Μήπως ἄλλος πάλιν κριτικὸς διάσχυρος δὲν εἶπε τὸ κατὰ τὸ φαινό- μενον μόνον παράδοξον τοῦτο, ὅτι ἐκεῖνοι ἀκριβῶς οἱ στίχοι τοῦ Βίκτορος Οὐγκῶ εἶνε οἱ ὠραιότεροι ὅσοι ὀλιγώτερον ἀντέχουν εἰς τὴν βίαν τῆς κριτικῆς; Σπανίως ἀναγι- νώσκουσι τοῦ Παράσχου ποίημα τέλειον· ἀλλὰ καὶ δὲν ὑπάρχει σχεδὸν ποίημα αὐτοῦ, ὅπου νὰ μὴ ἀπαντῶμεν στίχους ὠραίους καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως. Ἐπάρχουν οἱ φρονούντες—καὶ ἔχουν μέγα δίκαιον—ὅτι ἐκ τῶν τριῶν χονδρῶν τῶν ποιητικῶν ἀπάντων τοῦ Παράσχου, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἐδῶ κ' ἐκεῖ κατεσπαρμένων ἔργων του δύναται ν' ἀποτελεσθῇ κατ' ἐκλο- γὴν τομίδιον ἀγνῆς, ἀψόγου, μεγάλης ποιή- σεως. Ἀλλὰ τότε ὁ ποιητὴς τοῦ ἐλλεκτικῶ ἐκείνου τομίδιου δὲν ἦτο ὁ Ἀχιλλεὺς Πα- ράσχος, ὅπως ὄλοι τὸν αἰσθανόμεθα καὶ τὸν ἀγαπῶμεν, πάντοτε ἢ ἀπαξ ἐν τῷ βίῳ ἡμῶν ὅλος ὁ Ἀχιλλεὺς, μετ' ἡν δύναται καὶ μετὰ τὰς ἀδυναμίας του· θὰ ἔχανε τότε τὴν φυσικογω- μίαν του, θὰ ἐγίνετο ἄλλος. Καὶ ἡμεῖς τὸν θέλωμεν ὅπως εἶνε· διότι τοιοῦτος ὢν, ἔχι τέλειος, εἶνε κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἡμῶν· εἶνε ἡ ἀλήθεια, εἶνε ἡ ποίησις, ὅπως τὴν ἐννοοῦμεν. Καὶ ἡ ἰσχυρὰ φωνὴ αὕτη τί μᾶς λέγει; Ἡ φωνὴ αὕτη δὲν λέγει, ἀλλὰ θρηνεῖ. Κυρίως εἰπεῖν, δὲν παρατάσσει ἰδέας· ἐκφράζει αἰσθή- ματα. Καὶ τὰ αἰσθηματικά ταῦτα εἶνε πάντοτε σχεδὸν θρηνη. Ἄν ἦτον ἀληθῆς ἢ κάπως αὐ- θαίρετος ἄλλως τε, γνώμη, ἢν διετύπωσεν ὁ Σπυρίδων Ζαμπέλιος, ὁ συγγραφεὺς τῶν «Κρητικῶν Γάμων», καθ' ἣν τὸ θρηνητικὸν εἶνε τὸ κύριον γνώρισμα τῆς ἐλληνικῆς ψυ- χῆς, καὶ ἐπομένως τῆς ἐλληνικῆς ποιήσεως, ἀρχαίας καὶ νεωτέρας, ὁ Παράσχος εὐλόγως ἔπρεπε νὰ ἀναγνωρισθῇ ὡς ὁ ἐλληνικώτατος τῶν ποιητῶν. Ἀλλὰ τί πρὸς τοῦτο; ἐν τὸ οὐσιῶδες γνώρισμα αὐτοῦ· εἶνε Ποιητής· πάντα τὰ χαρακτηριστικά, διακοσμητικά, καὶ προσδιοριστικά ἐπιθετα τοῦ ποιητοῦ αὐτοῦ ἀκολουθοῦσιν ὡς δευτερεύοντα. Καὶ ὁ ποιη- τὴς οὗτος δὲν ἐνοσεῖ καὶ δὲν ψάλλει· αἰσθάν- νεται καὶ κρυστάλλει. Δὲν ἐνθουσιᾷ ἂν τὸ λέγει ὁ Ρενάν ἢ ἄλλος τις ὅτι ἡ ποίησις ἀπὸ μίαν κρυστῆν ἐγεννήθη. Ἀλλὰ κρυστά- λλει, ἐλθούρεται· ὁ θρηνη εἶνε καὶ ἡ Μούσα καὶ ἡ τέχνη του. Εἶτε ὁ ἔρωσ, εἶτε ἡ πατρίς, εἶτε ὁ θάνατος τὸν ἐμπνεῖει, ὁ Ἀχιλλεὺς Πα- ράσχος συνθετεῖ, ἢ κἀλλίον ἄνευ συνθετικῆς τινος φροντίδος, παρατάσσει ἐλεγείας. Ὁ ἔρωσ, ἡ πατρίς, ὁ θάνατος εἶνε αἱ τρεῖς με- γάλαι χορδαὶ τῆς λύρας. Ἐπὶ τῶν χορδῶν

τούτων ἄλλοι ποιηταί πολλαπλῶς καὶ ποι- κίλους φθόγγους ἐκθάλλουν. Ὁ Ἀχιλλεὺς δὲν κατεχε τῆς φαντασίας τὴν δύναμιν ἐκεί- νην, ἢ ὁποία παράγει τὰ δραματικά καὶ τὰ ἐπικὰ καλλιτεχνήματα. Εἶτε θρηνη τὴν ἀπι- στίαν τῆς γυναικός ἐν τῇ ἔρωτι, εἶτε θρηνη τὴν ἀπιστίαν τῆς συγγένου γενεᾶς πρὸς τὸ ἡρωικὸν καὶ τὸ ἐνδοξον παρελθόν, εἶτε ψάλ- λων τὴν ἀπιστίαν πάλιν τοῦ θανάτου, ὑπό- κως ἀραρπάζοντας ἐκ τῆς ζωῆς πᾶν ὅ,τι νέον καὶ πᾶν ὅ,τι ὠραῖον, δι' ὁποιοῦδήποτε ἐξωτε- ρικοῦ τύπου τῆς τέχνης καὶ ἂν περιέβη τοὺς στίχους του, εἶτε ὠδῶς γράφων, εἶτε διηγήσεις πλέκων, εἶτε δραματικὰς σκηνὰς ἀπεπειρώ- μενος νὰ συρράψῃ, εἶνε ὁ ἴδιος πάντοτε· ὑπο- κειμενικώτατος, ἐξῶ αὐτοῦ μὴ δυνάμενος νὰ ἴδῃ καὶ νὰ ἀποδώσῃ τίποτε.

K. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΠΑΡΑΣΧΟΥ

On ne doit aux morts que la vérité.

Ἐροδεῖτο τὸν θάνατον καὶ ἐξῆτει ἀκόμη στικμάς τινὰς ζωῆς. Τῷ ἐπροξένει φρίκην ἢ νύξ καὶ ἐπεκαλεῖτο τὴν αὐγὴν, μίαν ἀκτίνα ἡλίου, διὰ νὰ φωτίσῃ τὸ τελευταῖον τοῦ ψυ- χορράγημα. Ἄλλ' οὔτε ἡ Ἐπιστήμη, οὔτε ἡ Ἀγάπη—ὅπως ὠνόμαζε καὶ ἐπίστευε τὸν Θεόν,—ἔσχυσαν νὰ ἐκπληρῶσουν τοὺς πόθους του· καὶ κατώρθωσε μὲν νὰ ζῆσῃ μέχρι τῆς αὐγῆς, ἀλλ' ἦτο σκοτεινὴ, ὀμυγλώδης, ἀπαι- σία ἢ αὐγὴ ἐκείνη, καθ' ἣν ἀπέδωκε τὴν ὑστάτην πνοὴν· μετὰ πόνου ὁ τόσον φιλόζωος καὶ φιλόφωτος ἄνθρωπος.

Δὲν ἠξέυρομεν ποῖαν ἐντύπωσιν θὰ κάμῃ ἡ λεπτομέρεια αὕτη εἰς τοὺς γνωρίζοντας τὸν Ἀχιλλεὺ Παράσχον μόνον ἐκ τῆς ἀναγνω- σεως τῶν στίχων του. Ἀλλὰ δι' ἡμᾶς εἶνε πολλὸ χαρακτηριστικὸν τὸ τελευταῖον τοῦτο περὶδειγμα τῆς ἀντιθέσεως μεταξὺ τοῦ ἀν-θρώπου καὶ τοῦ ποιητοῦ. Ὁ μελαγχολικὸς ψάλλτης τοῦ κοιμητηρίου, τῆς κυπαρίσου καὶ τοῦ νεκρολιθάου, ὁ ἀπαισιόδοξος ὕμνητῆς τοῦ ἀκότους καὶ τῆς νυκτός, ὁ ἀπογορευμέ- νος μαθητὴς τοῦ Βύρωνος καὶ τοῦ Μυσσέ, ὁ πεπειθῆνατος καὶ ὠγρὸς ἐραστὴς τῶν μορμο- λυαίων, ὁ ἀγαπῶν μέχρι πάθους τὸ μυστή- ριον καὶ τὰς σκιάς, ὁ εὐχόμενος νὰ γίνῃ αὐτὸς τοῦ πατρός του τὸ μνημα,—ζητεῖ τότε μετὰ δακρύων τὴν παράτασιν τῆς ζωῆς, ζωῆς πό- νου καὶ μαρτυρίου, καὶ ἐπικαλεῖται τὸ φῶς, τὸν ἥλιον, τὸν ἱλαρόν, τὸν κλακικὸν ἥλιον, διὰ νὰ ἠδύνῃ τοῦ μιστοῦ θανάτου τὴν ἀφευ- κτον προσέγγισιν! Καὶ τί γίνεται τότε ἡ ἀλήθεια, ἡ εἰλικρίνεια τοῦ αἰσθηματος, ἢ ἀπο- τελοῦσα τὴν βίαν καὶ τὴν ἀξίαν πάσης λυ- ρικῆς ποιήσεως; Ποῖος θὰ μᾶς πείσῃ ὅτι αἱ θρηνηδῆς ἐκεῖναι τοῦ παρασχεῖται ἄσματος κρυστάλλαι, τὸσον δυσήχως ἀντιχουσαι ὑπὸ τὸν ἐλληνικὸν οὐρανόν, δὲν ἦσαν ἀκουσίαι προσ- ποιήσεις, ἀποτελέσματα ξένου καὶ τεχνικοῦ ἐν- θουσιασμοῦ, ὅτι ὅλος ὁ ὑπερκόσμος καὶ θλι- βερὸς ἐκεῖνος ρομαντισμὸς δὲν ἦτο ἡ προσω- πείον—προσωπεῖον ὠχρὸν καὶ ἰσχνόν, με- βαθεῖς ὀφθαλμούς καὶ κόμην μακρὰν,—τὸ ὅποιον ὁ ποιητὴς ἐπέμενε νὰ φερῇ τόσον, ὡστε νὰ φάνεταί εἰς τοὺς ἀπλοωτέρους ὡς τὸ ἀληθῆς αὐτοῦ πρόσωπον;

Μὴ σπεύδετε νὰ ἀποφανθῆτε. Τὸ ζήτημα δὲν λύετε τόσον εὐκόλως. Αὐτὴν τὴν στιγμὴν

τοῦλάχιστον τὸ ἔργον τοῦ κριτικοῦ εἶνε τόσω δυσχερές, ὡστε θὰ παρηγοῦντο αὐτοῦ καὶ οἱ τολμηρότεροι. Εἶνε νωπὸν ἀκόμη τὸ χῶμα τοῦ τάφου, τὸ ὅποιον ἀπέκρυψε τὴν συμπαθῆ, τὴν γλυκυτάτην μορφήν τοῦ ποιητοῦ· εἶνε ἐν- αυλοὶ ἀκόμη εἰς τὰς ἀκοὰς μᾶς οἱ ὕμνοι τῶν τῶσων ἐπιταφίων ῥητόρων καὶ ποιητῶν· οὐδὲ δυνάμεθα νὰποδιώξωμεν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μας τὴν πολύχρωμον αἴγλην τῶν στεφάνων, τῶν προηγουμένων μεγαλοπρεπῶς τῆς πομπῆς ἐκεῖνης τῆς πρωτοφανούς, εἰς τὴν ὁποίαν ἀθύρμητος, θρηνοῦσα καὶ τιμῶσα, ἔλαβε μέ- ρος ὅλη ἢ πρωτεύουσα... Καὶ διὰ τῆς πανδήμου ταύτης ἐκδηλώσεως δὲν ἐτιμᾶτο βεβαίως οὔτε ὁ ἰπότης τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτήρος, οὔτε πολὺ μᾶλλον ὁ ἄλλοτε διπλωματικὸς ὑπάλληλος· ἀλλ' ἐτιμᾶτο ὁ Ποιητὴς, ὁ ἡγα- πημένος τοῦ ἐλληνισμοῦ ποιητῆς, ὁ ἐθνικὸς ψάλλτης, ὁ διὰ τοῦ ἄσματος του γαλοχηγῆς—κατὰ τὸ στερεότυπον περὶ αὐ- τοῦ ἐγκωμίων,—ὁ διερμηνεύσας τὰ αἰσθηματικά καὶ τοὺς πόθους τῶν συγγένων του, ὁ ἐπιβλη- θῆς τέλος καὶ ἐπιδράσας εἰς τὴν κοινὴν συνειδήσιν ὡς ὁ μέγιστος τῶν συγγένων παρ' ἡμῶν ποιητῶν.

Καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς συναυλίας ταύτης τῶν ὕμνων καὶ τῶν ἐγκωμίων, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐνθουσιώδους ἀλαλαγμοῦ τῶν παλαιῶν καὶ τῶν νέων θαυμαστῶν, τοὺς ὁποίους ἠλέκτρι- σεν ὁ θάνατος, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐξεγέρσεως τῆς κοινῆς συνειδήσεως, ἢ ὁποία ἀπὸ τρι- κονταετίας ἐξακολουθεῖ νὰ θεωρῇ ὁμοίωμα αὐτοῦ καὶ κάτοπρον τὸν Ἀχιλλεὺ Παρά- σχον,—πῶς γὰρ οὐκ ἦτο ἡμεῖς, ἢ ψυχρὰ, ἢ ἀπαθῆς φωνὴ τῆς κριτικῆς, ἢ ὁποία τίποτε δὲν ἀκούει, ἀπὸ τίποτε δὲν ἐπηρεάζεται, εἰς τίποτε δὲν ὑποχωρεῖ;

*

Τρεῖς ὀγκῶδεις τόμοι ποιημάτων ἀποτε- λουσι τὸ ἔργον τοῦ Ἀχιλλεῶς Παράσχου. Τὰ ἐδῶ κ' ἐκεῖ κατεσπαρμένα ποιήματά του ὀπατεύουσι καὶ ἔνα τέταρτον, ἀκόμη ὀγκω- δέστερον. Ἄλλ' οὕτως εἰς τὸ ἔργον δὲν θὰ προσέθετε τίποτε. Οἱ τρεῖς ἐκεῖνοι τόμοι ἀνα- παριστῶσι τὸν Παράσχον ὀλόκληρον, οὐδ' ἔχει νὰ ζητήσῃ τίποτε ἄλλο ὁ ἐπισταμένος ἀναγνώσας αὐτούς. Διὰ νὰ κρίνῃ μάλιστα καλλίτερον, ὀφείλει νὰ λησμονῆσῃ ὅτι πολλοὺς στίχους ἐκ τῆς μεγάλης αὐτῆς συλλογῆς τοὺς ἐψέλλισε νῆπιον καὶ τοὺς ἐνθουσιᾷ ἐκ στήθους, ὀφείλει δὲ ἀκόμη νὰπομάσῃ ταχέως τὰ δάκρυα, τὰ ὁποία θὰ τῷ ἀποσπάσων ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἀναμνήσεις, διεγειρόμεναι ἀπὸ τὴν ἀρθρον καὶ ἀγαλίνωτον ρητορείαν τοῦ ποιη- τοῦ. Ἄν οὕτω κάμῃ, ὀλιγωρήσῃ ἀναπορεῦ- κτως ὅτι μόνον πέντε ἢ ἄνεκα ποιήματα—με- ταξὺ τῶν ὁποίων τὰ δύο εἶνε τὸ πρὸς τὸν Ὀθωνα Ἐλεγείον καὶ τὸ ἐπιγραφόμενον «Εἰς τὸν θάνατον νέας Κόρης»—ἔχουν τὴν ἀριότητα ἐκεῖνην, τὴν εἰλικρίνειαν καὶ τῆς μορφῆς καὶ τῆς ἐνοίας ἰσορροπίαν, ἄνευ τῆς ὁποίας ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ καλλιτεχνήμα. Ἡ ἄλλη ἐκεῖνη πλήμμουρα τῶν στίχων, ἢ ἐκχιλιζουσα, ἢ κυλιουσα μαρμαίρας στιλ- πνοῦς καὶ καμμένη φορὰν ἀληθείας, διὰ ρεῦ- ματος μαζούρου καὶ θολοῦ, εἶνε νόθος, ἐλαττω- ματικὴ κατὰ τὴν μορφήν, ψευδῆς κατὰ τὴν οὐσίαν, αἰσθηματολογία προσποιητὴ ἂν ὄχι πάντοτε πεζολογία καὶ ἀναμάσθημα, ἀμω- σότερον ἀπὸ ἄρθρον καθημερινῆς ἐφημερίδος. Ὅ,τι τὰς φωνῆς παράδοξον· ἀλλ' εἶνε ἀληθῆς ὡς μαθηματικὸν θεωρήμα. Ὅταν ἡ μορφή

τοῦ ποιήματος εἶνε εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἡμε- λημένη καὶ ἐλαττωματικὴ, ψευδῆς εἶνε ὁ πό- νος καὶ ἐπιτετηθευμένον τὸ αἰσθημα τοῦ ποιη- τοῦ. Τί ἀρὰ γε ὑπεργόρευσε τὴν αὐστηρό- τητα, τὴν προῖουσαν ἐντέλειαν εἰς τὴν ἐξω- τερικὴν μορφήν; ἢ ἀνάγκη, ἢ ἐσωτερικὴ ἀνάγκη τῆς ψυχῆς, ζητούσης νὰ ἐκδηλωθῇ ὅσα τὸ δυνατόν ἀρτιωτέρα, ὅσα τὸ δυνατόν ἀληθεστέρα. Ἡ στιλπνότης καὶ ἡ ἐπεξεργα- σία τῶν στίχων, ἢ ἁρμονία τοῦ συνόλου, δὲν γίνεταί κατὰ συνθήκην, ἀλλὰ κατ' ἀνάγκην. Εἶνε ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ, οὔτε ὑπῆρξε ποτὲ ποιητῆς, ἀληθῶς αἰσθανόμενος καὶ θέλων νὰ διατυπώσῃ ἀληθῶς ὅσα αἰσθά- νεται, χωρὶς ν' ἀσπασθῇ μορφήν ἐπίσης αὐ- στηρὰν, εἰλικρινῆ καὶ εὐσεβήθητον. Ἐπειτα, ὅσον ἀναπτύσσεται ἡ ψυχὴ, τόσω τελειότερον θέλει τὸ ἐξωτερικὸν αὐτῆς περίβλημα. Ἡ ψυχὴ εἶνε μία, ἀλλ' ὁποῖαν ἐξέλιξεν ὑπέστη διὰ νὰ φθάσῃ ἀπὸ τοῦ μαλακίου, τὸ ὅποιον μίαν φορὰν τὴν ἐξεπροσώπει, διὰ τοῦ κρίνου καὶ τοῦ κύκνου, μέχρι τῆς γυναικός! Τὸ αὐτὸ αἰσθημα, ὁ αὐτὸς πόθος τῆς τελειοποιή- σεως κινεῖ καὶ τὴν ψυχὴν, ἐκείνην τὴν ὁποίαν ὁ ποιητὴς ἐμυρσᾷ εἰς τὸ ποίημά του ὡς μέ- ρος τῆς ἰδιότητος του, νὰ ζητῇ τελειοποιουμένη, λαμβάνουσα αὐτοπαρξίαν καὶ φωτεινότεραν ὄλοσιν συνειδήσιν, νὰ ζητῇ, λέγω, τελειότε- ρον ὄλοσιν σῶμα, συμφωνότεραν μορφήν. Ἡ ἀμέλεια καὶ ἡ ἀκαλαίσθησις, ἢ χαρακτηρί- ζουσα τὰ περισσότερα ποιήματα τοῦ Παρά- σχου, εἶνε φαινόμενον μοναδικόν διὰ ποιητὴν τῆς φήμης του καὶ τῆς περιωπῆς του. Ἐχει γραμμένους στίχους, τοὺς ὁποίους ἄνευ ὑπερ- βολῆς θὰ ἐξελάμβανέ τις ὡς παρωδίας. Ἀ- γαπᾷ τόσον τὰς χαρμωδίας, ὡστε ἀγεται τις νὰ πιστεῦσῃ ὅτι τὸν λυπεῖ ἢ ἁρμονία, τὸ ἐν- τρυφήμα τῶν ποιητῶν. Ἄγνοεῖ τόσον τὴν συμμετρίαν καὶ τὴν ἐνότητά, ὡστε δὲν ὑπάρ- χει σχεδὸν ποίημά του, τὸ ὅποιον νὰ μὴ δύ- ναται νὰ ὑποστῇ ἀποκοπὴν οἰοῦδηποτε αὐτοῦ μέλους, εἶτε τῆς κεφαλῆς, εἶτε τῶν ἄκρων, ἢ μεταθέσιν αὐτῶν οἰανδήποτε, ἄνευ βλάβης τοῦ ὅλου σημαντικῆς. Μετὰ τὴν κατάκορον χρῆσιν μεταφορῶν καὶ ἀποστροφῶν καὶ εἰκό- νων, ἔχι ὄλων ἀψόγου καλαίσθησις, ἐπέρ- χεται ἀφνης περίοδος τόσῳ χαμηλῆς πεζό- τητος, ὡστε σελίδες ὀλοκληροῦ τῶν ποιημά- των τοῦ Παράσχου, θὰ ἐδύναντο—καταστρε- φομένης τῆς ὁμοιοκαταληξίας,— νὰ ἐκλη- φθοῦν ὡς σημειώσεις ποιητοῦ, μελετώντος τὸ θέμα του. Μόνον εἰς ἐκεῖνα τῶν ἔργων του, εἰς τὰ ὁποία ἀφῆκε τὴν ψυχὴν του νὰ φανῇ ὁποῖα ἦτο, τὰ εἰλικρινῆ καὶ ἀπροσποίητα, ἔχουσι μορφήν ἀνάλογον καὶ μόνον αὐτὰ ἀπο- τελοῦν ποιήματα, ἔργα ἀληθῶς καλλιτεχνικά, ἔνεκα τῶν ὁποίων εὕρισκεν χάριν πρὸ τῆς Κριτικῆς ὁ ποιητὴς τῶν Δαφνῶν καὶ τῶν Ἴτεῶν. Διὰ τὰ ἄλλα ὅλα, θὰ δώσῃ λόγον τὴν ἡμέραν ἐκείνην, κατὰ τὴν ὁποίαν καθ

Ἡ ἀπολογία τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου κατὰ τὴν μεγάλην ἐκείνην ἡμέραν, καθ' ἣν ἀποβάλλει τὴν ὄλκον τοῦ δεσμοῦ καὶ ὄλας τὰς ἀδυναμίας καὶ βλέπει καθαρῶς τί συνέβαιναν ἐντὸς τοῦ καὶ τί συμβαίνει, — δὲν θὰ εἶνε δύσκολος, οὔτε ἀσθενής. Δὲν ἔπαιεν αὐτὸς, ἀλλ' ἡ ἐποχὴ του. Ἦτο ἐποχὴ ψευδοῦς, μιμητικοῦ καὶ ἐπιπλάστου ρομαντισμοῦ. Τίποτε ἀπὸ ὅσα εἶλεγον, καὶ τόσον μάλιστα μεγαλοφώνως, οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, δὲν τὰ ἐπίστευον εἰλικρινῶς. Οὔτε ἔρωτα πρὸς τὴν Σελήνην καὶ τὸν νεκρολίθον ἠσθάνοντο, οὔτε τάσιν πρὸς τὸ σκότος καὶ τὰς συνωμοσίας, οὔτε μίσος τὸσῳ φλογερὸν καὶ ἀπαρადειγμάτιστον κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος, οὔτε ἀποστροφὴν τὸσῳ ζωηράν πρὸς τὰ ξένα ἦθη καὶ τὸν ξένον πολιτισμὸν, οὔτε κἂν ὄρεθιν νὰ ἐπαναλάβουν ἐν μέσῃς Ἀθήναις τὰς ἀμαρτήρας σκηναῖς τῆς γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως. Κατῳρῆσαν οἱ κατὰ φαντασίαν βασιλοκτόνοι νὰ δηλητηριάσουν τὴν ψυχὴν τῶν διὰ τοῦ ψεύδους καὶ τὸ ψεῦδος τοῦτο, ὡς ἀλήθειαν πάσης ὑπονομίας ἀνωτέραν, νὰ διακηρύττουν διὰ τῆς πομπῶδους καὶ μεγαλαύχου τοῦ τότε καιροῦ γλώσσης... Φύσις προνομιοῦχος ὁ Ἀχιλλεὺς Παράσχος, πρῶτος ὑπέστη τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἐκ τοῦ ἐξώθεν ρεύματος καὶ πρῶτος πάλιν ἐπηρεάσθη ἐκ τῆς περὶ αὐτὸν κοινωνίας. Ἦτο ὁ ποιητικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς ἐποχῆς του, ὅπως ὅλοι οἱ μεγάλοι ποιηταί. Καὶ τί πταίει αὐτὸς ἂν ἡ ἐποχὴ του ἦτο ψευδής, ἂν ψεύδῃ ἠναγκάσθη νὰ διερμηνεύσῃ καὶ ἂν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μόνον ψευδεῖς ἄνθρωποι ἐδυνήθησαν νὰ τὸν ἐνοήσουν, ὡς τὰ ἴδια αὐτῶν αἰσθηματικὰ ἀπηγοῦντα, νὰ τὸν ἀποθυμάσουν, νὰ τὸν ἀγαπήσουν, νὰ τὸν ἀνακηρύξουν ἔθνικὸν ποιητὴν;

Ἐκ τῶν ψευδῶν αὐτῶν ἀνθρώπων, τῶν λειψάνων τοῦ μετὰ τῶν νεκτερινῶν φασμάτων ἀπελθόντος ρομαντισμοῦ, εἶνε οἱ ἐνθουσιώδεις, οἱ ἀποκλειστικοὶ θαυμασταὶ ἐν τῇ τέχνῃ καὶ τυφλοὶ μιμηταὶ τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου. Ἀποδείξῃς δὲ τῶν λόγων μας εἶνε ὅτι ἐκ τῶν ποιημάτων του ἐκεῖνα περισσότερο θαυμάζουσι καὶ ἐννοοῦν, ὅσα περισσότερο νοθευμένη παρουσιάζουσι τὴν ψυχὴν τοῦ ποιητοῦ, εἶνε δὲ ἔτοιμοι νὰ μᾶς ἀνακηρύξουν τὸ ἐλιγώτερον ἀκαλαισθητοῦς, ὅταν τὸν λέγωμεν ὅτι τὰ εἰλικρινῆ ποιήματα τοῦ Ἀχιλλέως, διὰ τὰ ὅποια κυρίως τιμῶμεν αὐτὸν ὑπὲρ πάντας καὶ ἀγαπῶμεν, τὰ μικρότερα ἀλλ' ἀρτιότερα ἐκεῖνα ποιήματα, — ὁ Θάνατος τῆς νέας κόρης, ὁ Θάνατος μικροῦ ἐξαδέλφου, ἡ Νεότης, ἡ Παραγγελία, τὸ Ἀσμάτιον, ἡ Δάκρυ, τὸ Ὀρφεόν, κτλ. κτλ. — εἶνε ἀσυγκρίτως ἀνωτέρω ὅλων τῶν Ἀγνώστων καὶ ὅλων τῶν Ἀλφρέδων τοῦ κόσμου.

Ἄλλ' ἡμεῖς δὲν ἀπεινῶμεθα πρὸς ἐκεῖνους — ἀπεινῶμεθα πρὸς τοὺς νέους, τοὺς διανοίγοντας ἤδη εἰς τὴν ἀληθῆ ζωὴν τὰ ὅμματα καὶ τῆς ζωῆς ταύτης ποθοῦντας νὰ μεταλάβωσιν. Ὁ Παράσχος ἀπέθανε. Μέγας ποιητὴς, ὅπως τὸν θέλει ἡ κοινὴ συνείδησις, ἀντιπροσώπευσεν ἐν τῇ τέχνῃ μίαν ἐποχὴν. Ὅπως ζῶν ἀκόμη ἦτο μνηστὴρ, ἐν μνηστῆρι ὄντων ἐκείνων ὑπὸ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τῶν συγγενῶν, διὰ νὰ ὑπανθίξῃ τὴν ἐποχὴν καὶ τὸν ἐνδοξον ἀντιπρόσωπον τῆς. Λάθετε μέρος εἰς τὴν τελευταίαν καὶ εἰς τὸν ἔθνικόν ἔρανον, ὁ ὅποιος θὰ γίνῃ διὰ τοῦτο κλαύσατα, ὀμνήσατε, τιμῆσατε ὅσον θέλετε τὸν ποιητὴν. Καί, ἀλλὰ προσέξατε

καλὰ νὰ μὴ σᾶς παρασύρῃ ἡ δόξα του καὶ νὰ μὴ ἀγαπήσετε, νὰ μὴ μιμηθῆτε ποτὲ πρὸς ἐκεῖνα του μόνον τὰ ἔργα, διὰ τῶν ὁποίων ἀκριβῶς ἀνεδείχθη ποιητὴς καὶ εἰς τὴν συνείδησιν τῶν ἐλιγίων. Ἡ ἐποχὴ μας εἶνε ἐποχὴ ἀληθείας καὶ μὴ τις νομίσῃ ὅτι ἐκτὸς αὐτῆς εἶνε πλέον δυνατόν νὰ τύχῃ ἀγάπης, ὑστεροφημίας καὶ ἀνδριάντος!

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Φιλολογικά, Καλλιτεχνικά, Ἐπιστημονικά, Εἰδιῶσεις.

Ὁ Ἀχιλλεὺς Παράσχος ἐξένευσε περὶ τὴν ἑκτὴν προῖνήν ἡμῶν τῆς Ἡμέρας, 26 Ἰανουαρίου. Τελευταίον ἡ κατὰστάσις τῆς ὑγείας του εἶχε βελτιωθῆ, ὥστε οἱ περὶ αὐτὸν ἠλπίουν ὅτι θὰ ἐσώζετο. Ὁ ποιητὴς ἔπαυσε πρὸ πολλοῦ ἐκ καρδιακοῦ νοσήματος.

Ἡ εἰδησις τοῦ θανάτου τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου ἐβύθησι τὴν πόλιν ὀδυνηρὰν εἰς πένθος. Πάραυτα τὰ διακόσια παρ' ἡμῖν Σωματεία συνήλθον εἰς ἐκτάκτους συνεδριάσεις καὶ ἐψήφισαν νὰ διακοπῶσιν ἐπὶ τριήμερον αἱ ἐργασίαι τῶν εἰς ἐνδείξιν πένθους νὰ ἐκφρασθῶσι τὰ συλλυπητήρια τῶν εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ νὰ κατατεθῇ στέφανος ἐπὶ τῆς σοροῦ.

Ἡ κηδεὶα τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου ἐτετέλεθη τὴν 1 ἐπομένην ὥρα 2 μ. μ. ἐκ τῆς ἐν ὁδῷ Πετρακῆ οἰκίας του. Ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία ἐψάλλε εἰς τὸν νκὸν τῆς Μητροπόλεως. Τὰς ταινίας τοῦ φερότερου ἀνέστη ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Ἀγγελὸς Βλάχος, ὁ κ. Ν. Πολίτης, πρόεδρος τοῦ Συλλόγου «Πικροαστῶν» ὁ κ. Τιμ. Ἀρπέλας πρόεδρος τοῦ Ὀμίλου τῶν Φιλολόγων καὶ ὁ κ. Α. Ζαμανίκος, πρόεδρος τῶν Συναγερμῶν. Μία διλοχία ἀπέδωκεν εἰς τὸν νεκρὸν τιμὰς ἱπποῦ τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτήρος. Εἰς τὸ νεκροταφεῖον ἐξεφωνήσαν ἐπιταφίους λόγους ὁ κ. Ἀγγελὸς Βλάχος, ὁ κ. Ἀρ. Ρούκης, ἐκ μέρους τοῦ Πικροαστοῦ, ὁ κ. Γεωργίου Σουρῆς, ἐμμέτρος, καὶ μετ' αὐτὸν δεκαεπτὰ ἄλλοι ῥήτορες καὶ ποιηταί. Ὁ ἥλιος ἤδη ἐκλινε πρὸς τὴν δύσιν του, ὅτε ὁ νεκρὸς κατετέθη εἰς τὸν τάφον, τεθέντος ἐντὸς τοῦ φερότερου καὶ τοῦ κρανίου τοῦ μακαρίτου ἀδελφοῦ αὐτοῦ Γεωργίου.

Χιλιάδες λαοὶ πάσης τάξεως παρευρέθησαν εἰς τὴν κηδεῖαν τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου. Ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου Κομμουνόπουλου, παρομοίαν νεκρικὴν πομπὴν δὲν εἶδον αἱ Ἀθήναι.

Ἐπὶ τοῦ φερότερου τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου κατετίθησαν 24 ἐν ὄλκῳ στέφανοι: ὁ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλείου ἐκ φυσικῶν ἀνθῶν, ὁ τῆς Α. Β. Γ. τοῦ Διαδόχου ἐκ τεχνικῶν ἀνθῶν, ὁ τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου Ἀθηναίων, ὁ τοῦ Συλλόγου Πικροαστοῦ, ὁ τῆς Ἐστίας, ὁ τῶν Φοιτητῶν, ὁ τῶν Δημοσιογράφων καὶ Λογίων κτλ. κτλ.

Πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου πρόκειται νὰ νεκροφθῇ ἀνδρεία ἐντὸς τῆς πόλεως. Ἡ «Εἰκονογραφημένη Ἐστία» ἔχει εἰς τὴν διάθεσιν τῆς πρὸς τοῦτο συσταθσομένης Ἐπιτροπῆς ὄρ. 50 ἐκ τοῦ ἴδιου αὐτῆς ταμείου, δέχεται δὲ εὐχαριστικῶς καὶ τοὺς ἐράνους τῶν ἀπανταχοῦ αὐτῆς συνδρομητῶν καὶ ἀναγνωστῶν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Μίαν φορὰν ὁ Ἀχιλλεὺς Παράσχος ἐπέστρεψεν ἐξ ἀμαρτίας ἐκ Σαλαμίνος. Ὁ ἥλιος εἶχε καὶ τὸ θέμα ἦτο ἐξώχως ὥρατον. Ὁ ποιητὴς διέταξε τὸν ἀμαρτηλάτην του νὰ σταματήσῃ, διὰ νὰ τὸ θαυμάσῃ. Καὶ ἀπ' οὗ παρήλθον ὅστω λεπτὰ τινα σιωπηλοῦ θαυμασμοῦ, στραφῆς πρὸς τὸν ἀμαρτηλάτην.

— Δὲν μοῦ λές, τί ἀσθάνεσαι ἰδῶ τέρα που δοῖε ὁ ἥλιος ἐπὶ ὄρατα; ἠρώτησεν ὁ ποιητὴς.

— Ἀφεντικὸ συλλογίζομαι πὸς ἀργήσαμε καὶ θὰ φθάσωμε νύχτα εἰς τὴν Ἀθήνα.

Ὁ κ. Θ. Δηλιγιάννης ἔλαβε ποτὲ τὸ ἔξῃς λογοπαίγιον περὶ τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου, ὑποπροβέου τότε ἐν Ταϊγανίῳ καὶ ζητούντος παράτασιν ἀδείας:

— Ὁ κ. Παράσχος θέλει νὰ ἔχῃ διαρκῆ ποιητικὴν ἀδειαν.

Ὅτε ποτὲ πλούσιος ὁμογενὴς ἐπέμψε πρὸς τὸν Ἀχιλλεὺς Παράσχον τὴν εἰκόνα του καὶ δεκαεξήλινα φράγκα, φόρον θαυμασμοῦ, ὁ ποιητὴς ἐπέστρεψε τὰ χρήματα εἰπόν:

— Κρατῶ τὴν εἰκόνα, ἀλλ' ἐπιστρέφω τὸ πλάσιον.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

[Ἐκ τῶν τοῦ Παράσχου]

Εἶνε Θεὸς ἡ ἀρετὴ, εἶνε Θεὸς ὁ ἔρως, Εἶνε Θεὸς καὶ ἡ πατρις, Θεὸς καὶ ἡ φίλις, Ἄνευ ἀγάπης τίποτε δὲν λέγεται θρησκεία, Ἰδοὺ τίς εἶνε ὁ Θεὸς καὶ τί Θεὸς καλεῖται, Ἄν δὲν τὸν εὑρετε αὐτοῦ, ἀλλοῦ μὴ τον ζητήσετε!

✱

Φεῦ! ἡ ἀγία ἀρετὴ ἐπὶ τῆς γῆς δὲν θάλλει Οὐδ' ἔγρουσι ὀνόματα οἱ ἀλθίως μεγάλοι! Ὅμοιός εἰς τοὺς κυανούς δὲν βλέπομεν αἰθέρας Ποτὲ μὲ ὀφθαλμῶν γυμνῶν τοὺς ἐλεγκτοὺς ἀστέρας!

✱

Ἄγ! ἀπ' τοῦ δύστυχο κορμὶ ψυχῆ ὅσταν βγαίνης Ὅταν ἀπὸ τὰ στήθεά μας σὲ ξεροζιζῶναι ὁ Χάρος, Καὶ ὡς τὰ χεῖλη ἔρχεσαι καὶ πάλι κατεβαίνεις, Τὴν ὥρα ἐκείνη μοῦσις καὶ πέτρας ἔχεις βάρος!

✱

Ἔσθ' εἶνε ὁ κόσμος, κλαίει δ'ὼ καὶ παρεκετ γελοῦνε.

✱

Καὶ στίλβει περισσότερο τοῦ κἀλλους τὸ χρυσίον. Καὶ φέρει ὄνειρα χρυσᾶ εἰς στήθος γυναίκειον.

✱

Μ' ἐν φίλημα γεννώμεθα, μ' ἐν φίλημα γεννώμεν Κ' ἐν φίλημα λαμβάνομεν ὅσταν τελευτῶμεν

Πικραμένῳ Ἐνταῦθα. Ἀρμπῆτως στιχουργημένον τὸ ποίημά σας. Ἄλλ' ὡς πρὸς τὴν ἐννοίαν... εἰ νὰ σᾶς εἰποῦμεν! πᾶρα πολλὸ σκατείνον. Στείλατε κανὲν ἄλλο. — Ἀδμ. Γαβ. Ἐνταῦθα. Πολὺ καλόν. Τὸ μέλλον εἶνε ἰδικόν σας. — Πιθῆα, Ἐνταῦθα. Ὁραία, χαριστομένη ἰδέα, ἀλλ' ἀπῆμα ἐκτελεσμένη. Τί κοίμα! — κ. Α. Δ. Κ. Ἀλιεῖς εἶναι. Τὸ ὅλον ἀλατρωματικόν, ἰδῶ κ' ἐκεῖ ὥρατον. Στείλατε κανὲν ἄλλο — Α. Β. Γ. Δ. Πειροραϊᾶ. Ἀνωμαλία γλώσσης καὶ μέτρον. — κ. Μ. Ρ. Ἐνταῦθα. Αἱ δύο στήλαι εἶνε ὁ ἀνώτατος ὄρος τῆς ἐκτάσεως τοῦ Δηγημάτος; ἀλλ' ὅσον σύντομον καὶ ἂν εἶνε, δὲν ἀποκλείεται ἀπὸ τὸν διαγωνισμὸν μας τὸσῳ τὸ καλλίτερον μάλιστα. — κ. Ἀλ. Δελίδην Κων) πολ. ν. Δηγημάτα Βικελα ἐξηγητήθησαν. Ἐπερίσσευσαν ὄρ. 0,50. — κ. Χ. Γ. Π. Τρίπολιν. Ἀκατάλληλον διὰ τὴν «Ἐτίαν». Ἐστίαν. Τόσῳ φιλοσοφίαν εἰς τὴν ἠθέλατε; Εἰς τὸ ἔξῃς θέλομεν ἀπλοῦστερα. — Χ. Ἀνακτορ. Ἐνταῦθα. Τοῦ Χάριος εἶκὸν ὀρατοσάτη ἐδημοσιεύθη πρὸ ἔτων εἰς τὸ Ἀττικόν Ἡμερολόγιον; τοῦ Διστογιόσκου δὲν εἶδαμεν ποσινά. — Σκ ὁ τος, Ἐνταῦθα. Τάσις πρὸς καλλιτεχνικὴν ἐκτέλεσιν ἐξέπαινος καὶ λίαν εὐέλπης. Ἄλλὰ τί θὰ πῆ ἀστὲρ ψεύτικον, καὶ πὸς ὁ βορεῖς σὶβὸν τὰ ψεύτικα ἀστέρια; — Ἀνγ. Ἐνταῦθα. Καὶ τόρα που σᾶς ἐγνωρίσαμεν, πρέπει νὰ διέλθῃτε ἐκ τοῦ γραφείου μας κατὰ νὰ σᾶς ἐρωτήσωμεν. — κ. Κωνστ. Σαβῶ. Τεγῆαν. Πρέπει πρῶτα νὰ μᾶς στείλατε τὴν συνδρομὴν σας; διὰ τὸ ὄραον, παρήλθεν ἡ προθεσμία. — κ. Α. Σ. Ὁ ρ. ν. Ὁ φάκελλος τοῦ διαγωνισμοῦ δὲν πρέπει νὰ περιέχῃ τίποτε ἄλλο, διότι δὲν ἔχοντο παρὰ μετὰ τὴν λήξιν τῆς προθεσμίας. — Χερσῶνα. Ἐνταῦθα. Πρῶτος ἐπισημότη; ἄλλα καὶ αὐτὸ ἀκατάλληλον. Μὴ μιζῆσθε!